

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Kandidatexamen i Gastronomi
VT 2017

En enkätstudie om köttkonsumenters val av kött

- med hänsyn tagen till miljöaspekter

Anna Nilsson och Helene Larsson

Sektionen för lärande och miljö

Högskolan Kristianstad | www.hkr.se

Författare

Anna Nilsson och Helene Larsson

Titel

En enkätstudie om köttkonsumenternas val av kött – med hänsyn tagen till miljöaspekter

Handledare

Hanna Sepp

Examinator

Elisabet Rothenberg

Sammanfattning

Inledning: I Sverige äter vi i dagsläget cirka 85 kg kött per person och år, vilket innebär en ökning med 34 % sedan 1980. Köttkonsumenter kan påverka miljön genom att minska sin köttkonsumtion eller göra ett annat val av kött.

Syfte: Syftet är att undersöka vilka faktorer som kan påverka köttkonsumenters val av och uppfattning om kött med hänsyn tagen till miljöaspekter.

Material och metod: Kvantitativ metod med kvalitativa inslag har använts i form av en webbaserad enkätundersökning som vände sig till köttkonsumenter. Rekryteringen av respondenter skedde via facebook.com på sidorna *Svenskt Kött*, *Våga vägra utländskt kött* samt *Vi som älskar kött*. Enkätens datainsamling analyserades sedan i *Google Spreadsheets*.

Resultat: Respondenterna åt sällan samma slags kött dagligen. Kött från gris, fågel och nötkreatur var vanligast att konsumera. Faktorer som påverkade respondenternas val av kött var i följande ordning ursprung, etik och miljö. Ursprunget var viktigt för respondenterna på grund av djurens levnadsförhållanden. Majoriteten av respondenterna ansåg sig ha kunskap om hur deras val av kött påverkar miljön. Fler respondenter var positiva till att göra ett annat val av kött än de som var positiva till att minska sin köttkonsumtion.

Slutsatser: Respondenterna verkar besitta kunskap om miljöpåverkan som orsakas av köttkonsumtion. Köttets ursprung var det som respondenterna prioriterar högst och konsumtion av svenskt kött var knutet till etiska värderingar. Miljöaspekter var också viktigt för respondenterna. Miljö representerade främst öppna landskap och biologisk mångfald. Större andel av respondenterna är öppna för att göra ett annat val av kött än den andel som kan tänka sig att minska sin köttkonsumtion. Urvalet var selekterat och är inte representativt för den genomsnittliga köttkonsumenten.

Ämnesord

Kött, Konsumenter, Miljö, Ursprung, Kunskap, Enkätundersökning

Author

Anna Nilsson and Helene Larsson

Title

A survey of meat consumers' choice of meat - considering environmental aspects

Supervisor

Hanna Sepp

Examiner

Elisabet Rothenberg

Abstract

Introduction: In Sweden, we currently eat about 85 kg of meat per person per year, which represents an increase of 34% since 1980. Meat consumers can influence the environment by reducing meat consumption or other meat selection or making another choice of meat.

Aim: The aim is to examine the factors that may affect the meat consumers' choices and perception of meat considering environmental aspects.

Material and methods: Quantitative method with qualitative elements has been used in the form of a web-based survey aimed at meat consumers. Recruitment of respondents took place via facebook.com on the pages *Svenskt Kött*, *Våga vägra utländskt kött* and *Vi som älskar kött*. The survey data collection was then analysed in *Google Spreadsheets*.

Results: The respondents rarely ate the same kind of meat daily. Meat from pig, poultry and cattle was most common to consume. Factors that affected the respondents' choice of meat were in the following order origin, ethics and environment. The origin was important for respondents because of the living conditions of the animals. The majority of the respondents considered themselves to have knowledge of how their choice of meat affects the environment. More respondents were positive about making another choice of meat than those who were positive in reducing their meat consumption.

Conclusions: The respondents' knowledge of the environmental impact of their meat consumption seems credible. The origin of the meat was the priority of the respondents and the consumption of Swedish meat was linked to ethical values. Environmental aspects were also important for the respondents. Environment represented mainly open landscapes and biodiversity. A larger proportion of the respondents are open to making a different choice of meat than the proportion that may consider reducing their meat consumption. The sample was selected and is not representative of the average meat consumer.

Keywords

Meat, Consumers, Environment, Origin, Knowledge, Survey

Ordförklaringar

Djurvälfärd: Djurvälfärd är detsamma som djurets livskvalitet och detta är när djuret upplever bekvämlighet och tillfredsställelse. Djuret skall ha en normal tillväxt och reproduktion samt vara fri från näringsbrist, sjukdom eller skada. Den skall även kunna vistas i dess naturliga miljö för att kunna få utlopp för sitt naturliga beteende.

(“Wikipedia”, 2017)

Ekologisk: I ekologisk produktion är det inte tillåtet att använda konstgödsel eller kemiska bekämpningsmedel. Djur i ekologiskt lantbruk skall ha möjlighet till utomhusvistelse för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Fodret till djuren skall vara ekologiskt och till största delen odlat på den egna gården. (Björklund, Holmgren & Johansson, 2008)

Grovfoder: Exempel på grovfoder är hö, färskt gräs och halm. (“Wikipedia”, 2017)

Konventionell: Konventionella jordbruk är stora och intensiva jordbruk som använder sig av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. (“Wikipedia”, 2017)

Kraftfoder: Kraftfoder innehåller mer stärkelse och protein än grovfodret, och används oftast som ett komplement till grovfoder framför allt till nötkreatur, hästar och får men även till kyckling och grisar. Det tillverkas vanligen av spannmål, raps och soja.

(“Wikipedia”, 2017)

KRAV: Denna märkning visar att en produkt är ekologiskt producerad med extra höga krav på djuromsorg, klimatpåverkan, socialt ansvar och hälsa. (<http://www.krav.se>)

Miljö kvalitetsmål: I Sverige finns det 16 stycken miljö kvalitetsmål och dessa utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Miljö kvalitetsmålen ska ge en långsiktig målbild och vägledning för hela det svenska samhället. (<http://www.miljomal.se>)

Naturbeteskött: Naturbetesdjur betar minst halva sin betesperiod på svenska naturbetesmarker som aldrig plöjs eller skördas. Djuren kan utöva sina naturliga beteenden samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras i markerna. I Sverige finns cirka 300 000 hektar naturbetesmarker. (<http://www.naturbete.com>)

Svenskt Sigill: Detta är den konventionella produktionens miljömärkning som garanterar att livsmedlet är svenskt. Svenskt Sigill Certifieringen innebär att djuruppfödare har uppfyllt extra krav inom områdena djuromsorg, minskad miljöpåverkan och livsmedelssäkerhet. I dag finns Svenskt sigillmärket på bland annat nötkött, griskött och kyckling. (<http://sigill.se>)

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Bakgrund	8
2.1 Konsumenter	8
2.2 Köttkonsumtionens miljöpåverkan	11
3. Material och Metod	22
3.1 Litteratur	22
3.2 Urval och Bortfall	22
3.3 Tillvägagångssätt	23
3.4 Bearbetning och Analys	24
3.5 Metoddiskussion	25
4. Etiska överväganden	28
5. Resultat	29
5.1 Beskrivning av respondenterna	29
5.2 Vilka djur äts det mest av	30
5.3 Faktorerens påverkan vid val av kött	31
5.4 Kunskapsskattning	33
5.5 Förtroende för märkning	35
5.6 Minskad mängd av kött eller annat val av kött	36
6. Resultatdiskussion	38
7. Relevans för ämnesområdet mat och måltid	41
8. Framåtblickar mot nya studier	41
9. Slutsats	42
Referenslista	43
Bilaga 1-8	48

Förord

Denna studie är en kandidatuppsats som är skriven av Anna Nilsson och Helene Larsson. Meningen med detta examensarbete är att det skall spegla den kunskap som vi fått under våra år på Gastronomiprogrammet vid Högskolan Kristianstad. Vi har valt att fördjupa oss i ämnet köttkonsumtion och dess miljöpåverkan och därigenom ökat vår förståelse för köttkonsumenters val av kött och vilka faktorer som styr deras val. Detta ämne valdes för att köttkonsumtionen relaterat till miljöpåverkan är ett aktuellt och omdiskuterat ämne, och i debatten tas det ofta upp att vi bör minska vår köttkonsumtion med hänsyn till miljön. Vi båda är köttkonsumenter som helst väljer ekologiskt, närproducerat eller viltkött. Vi har jobbat många gånger tillsammans i grupparbeten under utbildningen och vi kände därför till vad vi hade för gemensamma intressen inom gastronomi, vilket bland annat är råvaror, kvalitet, närproducerat, säsongsbetonat, ekologiskt och miljö.

Under arbetets gång har vi haft delat ansvar för hela arbetet. Vi vill rikta ett stort tack till alla respondenter som har engagerat sig i vårt arbete och gjort denna uppsats möjlig. Vi vill även tacka vår handledare Hanna Sepp som har bidragit med hjälp under arbetets gång.

Kristianstad 18 augusti 2017

Anna Nilsson

Helene Larsson

1. Inledning

Av Sveriges befolkning äter 97 % kött av något slag. Denna köttkonsumtion motsvarar cirka 85 kg kött per person och år, vilket är en ökning med 34 % sedan 1980. Av det kött som konsumeras i Sverige är 68 % gris, 53 % nötkött, 35 % lamm och 66 % fågel svenskproducerat. (Lannhard, Lindow, Loxbo, Lukkarinen & Lööv, 2013)

Ekologiskt kött är det kött där försäljningen ökar allra mest. Av den totala köttförsäljningen år 2015 var 3% ekologiskt kött och under 2016 ökade den ekologiska köttförsäljningen med 12 %. Under 2017 beräknas den ekologiska köttförsäljningen öka ytterligare med 10–15 %. Nästan allt färskt ekologiskt kött på konsumentmarknaden är svenskt. Ägaren Thomas Östlund av *Svenskt Butikskött AB* som är Sveriges största leverantör av KRAV-märkt kött och ekologiska charkprodukter till dagligvaruhandeln och offentlig sektor, menar att regelbundna kampanjer för KRAV-kött bidrar till den ökade försäljningen. (Ryegård & Ryegård, 2017) Enligt Berglund, Cederberg & Wallman (2013) påverkar Sveriges ökande köttkonsumtion våra nationella miljö kvalitetsmål och Dahlin & Lundström (2011) menar att konsumenternas val påverkar till stor del hur väl miljö kvalitetsmålen kan nås. Det är främst miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö*, *Ett rikt odlingslandskap* samt *Ett rikt växt och djurliv* som påverkas. Köttproduktion påverkar *Begränsad klimatpåverkan* genom utsläpp av växthusgaser som främst kommer från odling av foder, gödsel och djurens matsmältning. *Giftfri miljö* påverkas negativt främst genom föroreningar från gödsel och bekämpningsmedel. *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt och djurliv* värnar om biologisk mångfald. Köttproduktion som använder bekämpningsmedel vid foderodling har negativa effekter på den biologiska mångfalden. (Berglund, Cederberg & Wallman, 2013) Folkhälsomyndigheten (2009) uppmanade redan 2009 köttkonsumenter att minska på sin köttkonsumtion med hänsyn tagen till miljön. Hur köttkonsumtionen påverkar miljön och hur mycket resurser som krävs för att producera kött beror mycket på vilket kött vi väljer och vad djuren har ätit. Olika typer av kött påverkar miljön på olika sätt, och därför är det inte enbart av intresse att se till en minskad köttkonsumtion utan också vad för kött vi väljer när vi konsumerar kött. (Björklund, Holmgren & Johansson, 2008)

2. Syfte

Syftet är att undersöka vilka faktorer som kan påverka köttkonsumenters val av och uppfattning om kött med hänsyn tagen till miljöaspekter.

Vilka av faktorerna pris, miljöaspekter, etiska aspekter och ursprung påverkar vid val av kött?

2. Bakgrund

I bakgrunden behandlas uppsatsen utifrån två huvudområden. Den första delen fokuserar på konsumenten och vilka faktorer som påverkar vid val av kött. I denna första del av bakgrunden tas det även upp om konsumenten är villig till att minska sin köttkonsumtion. Den andra delen av bakgrunden behandlar olika köttslag, produktionssätt och dess påverkan på miljön.

2.1 Konsumenter

2.1.1 Etik

Enligt Magnusson & Olsson (2004) styrs konsumenternas val av livsmedel först och främst av pris, kvalitet, smak samt hälsa. Författarna anser att kundens val styrs av det som främjar hen direkt och tar oftast inte hänsyn till miljön eller djurens välmående. Men enligt Grunert (2005) har konsumenterna blivit mer intresserade av hur maten produceras och då inte bara på produktionsnivå utan även när det gäller djurhållningen och djurens välmående. Även Verbeke, Perez-Cueto, de Barcellos, Krystallis & Grunert (2009) menar att konsumenter är noga med att djurskyddet är bra vid produktion av kött och att detta även kan ses som en indikator på att köttet är säkert, hälsosamt och håller en god kvalitet. Dock känner sig konsumenterna osäkra på hanteringen av köttet som säljs i de svenska butikerna. Även om det finns märkning på förpackningen som visar på att djuret har fått en god uppväxt kan det vara svårt för konsumenten att veta hur mellanhänderna har hanterat köttet (Parlic & Veres, 2011). Det är viktigt att det finns en tydlig information om produktens ursprung på förpackningen, eftersom de flesta konsumenter föredrar det

egna landets produkter. Informationen underlättar för konsumenterna och kan även påverka konsumenternas val (Solomon, 2010).

2.1.2 Miljö

Enligt Nordström & Thunström (2015) uppger konsumenterna ofta att miljö har stor betydelse för deras livsmedelskonsumtion, men ändå undviker många konsumenter information om produkters miljöpåverkan. Miljöinformation väljs bort i större utsträckning av de som är klimatskeptiker, medan personer som anser miljön vara viktig väljer bort information om klimatpåverkan i lägre utsträckning. Många gånger anser konsumenter att de "borde" agera på ett sätt, men de vill och agerar på ett annat sätt. Genom att undvika information om miljöpåverkan av konsumtionen undviker de också sina skuld känslor, och de kan därför konsumera på ett sätt som har en negativ miljöeffekt. Om informationen däremot innehåller uppgifter om den sociala normen (riktmärke för beteende och värderingar) väljer konsumenterna i allmänhet att ta del av den i betydligt större utsträckning, och sannolikheten är stor att om konsumenten informeras om andra konsumenters val gör denna samma val. (Nordström & Thunström, 2015) Enligt Frostling-Henningsson, Hedbom & Thuresson (2010) är miljö och ekologi något som konsumenterna är intresserade av och har en positiv inställning till. Men det finns även konsumenter som är skeptiska och ifrågasätter om ekologiska produkter är bättre ur miljösynpunkt. En del ekologiska produkter som finns ute i handeln är importerade från andra delar av världen vilket medför långa transporter. Det är oftast hushåll utan barn som är skeptiska till ekologiska produkter och detta kan bero på att denna typ av hushåll tänker mindre på frågor kring mat. (Frostling- Henningsson m.fl., 2010) Brulde och Sandberg (2012) menar däremot att efterfrågan på ekologiska varor ökar i alla typer av hushåll. De uppger att försäljningen av ekologiska livsmedel ökade med 18 % i Sverige år 2009 och den ständigt ökande efterfrågan är större än själva utbudet. En förklaring till ökad efterfrågan kan vara att konsumenterna i högre grad handlar utifrån etiska värderingar och av de konsumenterna som handlar ekologiskt gör 72 % detta av miljöskäl. (Brulde & Sandberg, 2012)

2.1.3 Kvalitet

Enligt Bernués, Olaizola & Corcoran (2002) blir konsumenterna allt mer kvalitetsmedvetna. Nötkött av hög kvalitet skall smaka gott och vara saftigt, mört, friskt, magert och hälsosamt (Grunert, 1997). Denna bedömning av köttkvalitet kan enligt Verbeke, m.fl., (2009) även kallas för ätkvalitet. Dock blir det svårt för konsumenten att utvärdera ätkvaliteten vid köp av kött eftersom detta inte syns och kan vara mycket varierande (Verbeke, m.fl., 2009). Det kan också bli problematiskt vid kvalitetsmärkning av kött på grund av den naturliga variationen och att kunna leverera ett kött med jämn kvalitet, men en del konsumenter ser namnet på köttets styckningsdelar som ett tecken på hög kvalitet (Bernués m.fl., 2002).

2.1.4 Pris

Priset är en faktor som har stor betydelse vid val livsmedel och det är enligt Bareham (1995) konsumentens ekonomi som påverkar vilken typ av livsmedel som konsumeras. Författaren påpekar att när konsumentens ekonomi förbättras ändras dess köpbeteende och köttkonsumtionen ökar. Detta styrker Liu, Rettenmaier & Saving, (2010) och de menar att när konsumentens ekonomi är god väljer man gärna att köpa större kvantiteter kött. Enligt Nordström och Thunström (2015) stiger utgifterna för kött med stigande inkomst. Hushåll med hög inkomst köper mer nötkött än hushåll med låg inkomst. Även för gris och fågel ökar utgifterna med stigande inkomst, men för dessa är det mindre skillnad mellan hushåll med hög eller låg inkomst än vad det är för nötkött. Vid jämförelse av hushåll med två vuxna med och utan barn förekommer inga större skillnader i konsumtionen. Största skillnaden mellan dessa hushåll är att hushåll med två vuxna och barn konsumerar mer fågel. Pensionärer lägger mindre pengar på kyckling och mer pengar på korv i jämförelse med andra typer av hushåll. (Nordström & Thunström, 2015)

2.1.5 Minskad köttkonsumtion

Kött är det livsmedel som utgör störst klimatpåverkan och en minskad köttkonsumtion skulle minska utsläppen betydligt (Dahlin & Lundström, 2011). Enligt Cederberg, Westermark & Westermark (2009) rapport har 16% av konsumenterna minskat sin

konsumtion av kött och 36 % kan också tänka sig att göra det. Men enligt Dahlin och Lundström (2011) är halva Sveriges befolkning positivt inställda till en minskad köttkonsumtion. Det är enligt Björklund m.fl. (2008) främst det importerade köttet som vi bör minska på eftersom långa transporter bidrar till ökat växthusgasutsläpp, därför bör svenska konsumenter inte äta mer kött än vad Sverige kan producera. I nuläget äter den svenska konsumenten 85 kg kött per person/år, men "Skulle vi till att börja med bara äta den mängd kött som vi idag producerar i Sverige skulle det innebära ungefär 50 kilogram per person och år" (Björklund m.fl., 2008).

Livsmedelsverket (2017) anser att man inte behöver äta den mängd kött som vi gör idag och att näringsämnen istället delvis kan fås från växtriket. Enligt Clarin & Johansson (2009) skulle utsläppen från den totala svenska livsmedelskonsumtionen minskas med 10 % om konsumenterna går över till att äta en vegetarisk kost som är kompletterad med ägg och mejeriprodukter, det vill säga lakto- ovo- vegetarisk kost.

2.2 Köttkonsumtionens miljöpåverkan

Det finns 16 nationella miljökvalitetsmål och 4 av dem påverkas på olika sätt av köttproduktionen och den ökade köttkonsumtionen. Dessa fyra miljökvalitetsmål är *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt och djurliv*. För beskrivning av dessa miljökvalitetsmål och hur de påverkas av köttproduktion se Bilaga 1.

Maten vi äter påverkar till stor del vår miljö och för att miljökvalitetsmålen skall kunna uppnås krävs det att konsumenten ändrar sina val av livsmedel (Röös, 2012).

Myndigheter har på olika sätt ansvar för att miljökvalitetsmålen ska uppnås och arbetar med att nå ut med information till befolkningen så att alla kan ta del av de förändringar som krävs (www.miljomal.se). Vilken typ av kött som är bättre ur miljösynpunkt är en komplicerad och komplex fråga. Både produktion och konsumtion av kött kan påverka miljömålen negativt men även positivt. Ett exempel är att idisslare som nötkreatur och lamm släpper ut växthusgasen metan, men samtidigt bidrar till en berikad biologisk mångfald med öppna landskap när de går ute och betar. (Berglund m.fl., 2013) Det finns

flera olika faktorer att ta hänsyn till. *Klimat, biologisk mångfald, kemiska bekämpningsmedel*, samt *djurskydd och bete* är alla faktorer som involveras i vår köttkonsumtion. Köttproduktionens belastning för miljön beror till stor del på den stora mängden foder som ett djur behöver, vilket sedan försvinner i djurets metabolism. Beroende på djurslag är de olika bra på att förvandla foder till kött (Röös, 2012).

Det kan vara svårt att veta vilken typ av kött som bidrar till lägre belastning för miljön och därför kommer följande tas upp och beskrivas i denna studie: *konventionell-, ekologisk-, och naturbetes-produktion* för djuren *nötkreatur, gris, lamm, fågel*, samt *vilt och vilthägn*. Avgränsning för studiens bakgrund är att endast svensk köttproduktion behandlas. Detta för att lättare och mer rättvist kunna göra jämförelser, då både djur och produktion ligger under samma lagar och regelverk. Det går inte att likställa andra länders lagar och regler med Sverige gällande detta och därför hade jämförelser mellan svenskt kött och importerat kött blivit svår att göra på ett bra sätt.

2.2.1 Köttdjursproduktion gemensamma förutsättningar och konsekvenser

Djurskydd och djurhållning

Svensk djurskyddslagstiftning förbjuder kirurgiska ingrepp och slakt utan bedövning. Svenskt Sigill och KRAV har fler regler som rör djurhållning. (Världsnaturfonden [WWF], 2016)

Foder och Kemiska bekämpningsmedel

I konventionell produktion används kemiska bekämpningsmedel i foderodling av spannmål och proteingrödor. I ekologisk produktion används inget mineralgödselkväve och inga syntetiska eller kemiska bekämpningsmedel vid foderodling. Svensk produktion ställer krav på ansvarsfullt producerad och certifierad soja, som används som foder till nötkreatur, gris och kyckling. Kraven ställs för att svenska producenter ska kunna bidra till en mer hållbar utveckling. (WWF, 2016) Kraven ställs också för att främja den

biologiska mångfalden som annars är hotad i samband med sojaodling (Björklund m.fl., 2008).

Klimat och växthusgaser

Vid foderodling till djuren släpps det ut växthusgaser från marken och vid förbränning av fossila bränslen i traktorer släpps det ut koldioxid. Konventionell produktion släpper även ut växthusgaser vid lagring och spridning av gödsel. (WWF, 2016) Befintliga studier kan inte avgöra om produktion av ekologiskt kött släpper ut mer eller mindre växthusgaser än konventionell produktion generellt gör. Många gånger är skillnaden mellan olika gårdar större än vad skillnaden är mellan konventionell och ekologisk produktion. Hur stora utsläppen blir per kilo kött beror på hur länge djuren lever, vilket foder och fodermängd djuren äter, samt hur gödseln hanteras. (Berglund, Cederberg, Gustavsson & Wallman, 2011)

Biologisk mångfald

Uppfödning av idisslare (nötkreatur och lamm) på naturbetesmarker eller andra marker som inte lämpar sig för någon annan livsmedelsproduktion, är ur resursperspektiv bättre än att utfodra djuren med spannmål och soja (WWF, 2016). Globalt utgör köttproduktion ett hot mot många växt- och djurarter på grund av att det krävs jordbruksmark av stora ytor för betes- och foderproduktion och dessa ytor undantränger då naturlig vegetation (Millennium Ecosystem Assessment, 2005), men i Sverige finns många av de hotade växt- och djurarterna i jordbrukslandskapet varav ett aktivt jordbruk många gånger gynnar den biologiska mångfalden positivt. Om arter gynnas eller missgynnas på grund av köttproduktion beror mycket på hur fälten och den omgivande miljön ser ut och hur produktionen sker. Både svenska och internationella studier visar på att den biologiska mångfalden är större på ekologiska gårdar jämfört med konventionella gårdar. (Winqvist, 2012) Naturbetesdjur bidrar mest till att bevara en biologisk mångfald då de håller gamla ängs- och betesmarker öppna och gräset kort när de betar, vilket är positivt för många andra arter som lever i och är beroende av denna typ av landskap (Henle m.fl. 2008). Dessa marker som har använts för bete under mycket lång tid har skapat den flora och fauna som nu finns där. Växer dessa landskap igen försvinner konkurrens känsliga arter (Millennium Ecosystem Assessment, 2005).

2.2.2 Nötkreatur

Djurskydd och bete

Majoriteten av nötkött i Sverige kommer från djur av mjölkkras och cirka 30 % av dessa står i stall hela sitt liv (SCB, 2011). Konventionellt uppfödda nötkreatur ska enligt djurskyddslagstiftningen få beta under sommartid. Konventionell nötköttsproduktionen utgörs till stor del av tjurar. (WWF, 2016) På mindre gårdar tillåts det att hålla nötkreatur som är äldre än 20 månader uppbundna om det inte är möjligt att låta djuren gå i grupper som är lämpliga för deras särskilda behov. Små gårdar innebär i detta sammanhang gårdar som har 45 eller färre uppbundna nötkreatur. De uppbundna djuren ska rastas utomhus minst två gånger i veckan. Djur som är uppbundna blir begränsade i att utföra sina naturliga beteenden. Från den 1 augusti 2017 tillåts bara kvigor och kor vara uppbundna. En generell regel för alla ekologiskt uppfödda nötkreatur är att de under vintern ska hållas i lösdrift där de kan röra sig fritt, men precis som den konventionella uppfödningen får nötkreatur över 20 månader hållas bundna. (<http://www.jordbruksverket.se>) Förbud av uppbundna djur är på förslag inför den nya djurskyddslagstiftningen. Svenskt Sigill förbjuder uppbundna djur år 2016. (WWF, 2016) Nötkreaturen i naturbetesproduktion går och betar på ängs- och betesmarker under betessäsongen. Under vintern är djuren inne i stall och fodras med vallfoder av gräs och klöver. Kalvarna går med sina mödrar och diar på betet under första sommaren. Djuren är vanligtvis av köttkras. Djur av mjölkkras betar också naturbeten, men det köttet säljs inte som certifierat naturbeteskött. (WWF, 2016) Svenskt Sigill har krav på att kreaturen under betessäsong ska vara ute på bete under hela dygnet i minst 2–4 månader (beroende på var i landet). Alla KRAV-nötkreatur ska vara ute på bete minst halva dygnet under säsongen (2–4 månader) och de ska även ha möjlighet att gå ute under delar av dygnet ytterligare 2 månader. (WWF, 2016)

Foder och Kemiska bekämpningsmedel

Det förekommer mindre mängder soja i fodret till konventionellt uppfödda nötdjur. Svenskt Sigills klimatcertifiering tillåter ingen importerad soja i nötköttsproduktion. (Björklund m.fl., 2008) Ekologiskt uppfödda nötkreatur äter ekologiskt odlat foder, där

största delen består av grovfoder som är rikt på fibrer, exempelvis gräs. Bete är obligatoriskt och precis som naturbetesdjur går kalvarna går med sina mödrar och diar den första sommaren. Både djur av kött- och mjölkras säljs som ekologiskt nötkött. Sigillmärkt nötkött utan klimatcertifiering tillåter bara ekologisk soja och den odlas främst i Italien. Naturbetesdjuren utfodras främst med vallfoder och användningen av bekämpningsmedel är låg för all produktion av naturbeteskött. (WWF, 2016)

Klimat och växthusgaser

Variationen i utsläpp av växthusgaser från nötköttsproduktion mellan olika gårdar är stor. Om köttet kommer från gårdar som bara producerar kött, eller både kött och mjölk, är också en faktor som påverkar hur stort klimatavtrycket per kilo kött blir. Nötkreatur för köttproduktion bidrar till högre utsläpp per kilo kött än mjölkkor eftersom utsläppen endast fördelas på mängden kött som djuret producerar. Nötkreatur för mjölkproduktion ger både mjölk och kött, men köttet är mer av en biprodukt för att ta vara på resurser som redan finns. Nötkreaturen för mjölkproduktion släpper totalt ut mer växthusgaser om man ser till mer än enbart per kilo kött, eftersom deras livscykel är längre och det krävs mer resurser under deras livstid då de ska hållas dräktiga regelbundet för att kunna producera mjölk. (Cederberg, Davis, Henriksson, Sonesson, & Sund, 2009) Enligt Cederberg m.fl., (2009) så kommer 85 % av växthusgasutsläppen från mjölkproduktionen och 15 % från biprodukten kött hos de nötkreatur som är i mjölkproduktion. För det genomsnittliga svenska nötköttet är klimatavtrycket cirka 26 kilo koldioxid per kilo benfritt kött (Röös, 2012). I nötkreaturens matsmältningssystem produceras växthusgasen metan under fodernedbrytningen och metangasen släpps ut när kreaturen rapar och fiser.

Produktionssätten konventionell, ekologisk eller naturbete påverkar inte djurens egna utsläpp av metangas, men nötkreatur som betar naturbeten växer ofta långsammare, vilket leder till att de riskerar att släppa ut mer metan under sin livstid, men med bra planering av bete och foder kan även nötkreatur som betar naturbeten växa bra. (WWF, 2016)

Biologisk mångfald

För biologisk mångfald skiljer sig naturbetes, ekologiskt och konventionellt nötkött något åt. Naturbetes-kreaturen bidrar mest till att bevara en biologisk mångfald. (WWF, 2016)

2.2.3 Gris

Djurhållning

En sugga föder två kullar per år och kulingarna diar i 4–5 veckor, därefter flyttas de till boxar där de lever i mindre grupper fram till slakt som sker vid 6 månaders ålder (WWF, 2016). I svensk grisproduktion skall det finnas utrymme nog för att grisarna ska kunna röra sig fritt. Grisarna ska också ha tillgång till material som exempelvis halm för att sysselsätta sig med, men även för att kunna bygga bo av innan kulingarna föds, vilket är en stark instinkt hos suggor. Konventionellt uppfödda grisar lever dock i en miljö som erbjuder liten stimulans då dessa lever sitt liv inomhus. (Nyman, 2010) Grisar i ekologisk produktion ska ha större ytor att vistas på än vad som anges i lagstiftningen och de ska också ha möjlighet till utomhusvistelse hela året om. Under vinterhalvåret är det vanligt med utomhusvistelse på en cementerad platta. Vid KRAV-certifierad produktion ska dessutom grisarna hållas ute på betesmark större delen av dygnet under minst 4 månader av sommarhalvåret. Detta ger grisarna större möjlighet att utöva sina naturliga beteenden som att böka och beta. (Björklund m.fl., 2008) Det finns ändå brister i ekologisk produktion av gris, till exempel kommer de grisar som föds under höst/vinter aldrig ut på bete då de slaktas innan betessläppet. Vidare förekommer ett antal liknande hälsoproblem bland ekogrisar precis som det finns bland konventionellt uppfödda grisar. (WWF, 2016)

Foder och Kemiska bekämpningsmedel

Grisar äter spannmål och foder som är rikt på protein där det bland annat ingår importerad soja och restprodukter från livsmedelsindustrin. I konventionell grisköttproduktion används kemiska bekämpningsmedel vid odling av spannmål och proteingrödor som grisarna utfodras med. (WWF, 2016) Ungefär 5 % av de konventionellt uppfödda grisarnas foder består av importerad soja (Cederberg, Westermarck, & Westermarck, 2009). Svenskt Sigills klimatcertifiering av griskött reglerar mängden soja som får användas (WWF, 2016). Grisar som föds upp ekologiskt äter främst ekologiskt foder som odlats på samma gård. I den ekologiska produktionen av gris är förbrukningen av foder något högre än för den konventionella produktionen. (Björklund m.fl., 2008)

Klimat och växthusgaser

Störst växthusgasutsläpp från produktion av grisar orsakas vid odling av foder, då denna odling bidrar till att lustgas bildas och släpps ut från marken (WWF, 2016). I den konventionella grisproduktionen går det åt ca 7 kg foder för att producera 1 kg benfritt kött (Cederberg m.fl., 2009). Utsläppen av växthusgaser från grisproduktion är 4–8 kg koldioxid per kg benfritt kött (Röös, 2012). Variationen i utsläpp kan vara stor mellan olika gårdar, till exempel kan en konventionell gård som blivit klimatcertifierad minska klimatpåverkan med 10–15 % (Berglund, Sonesson och Cederberg, 2010).

2.2.4 Lamm

Djurskydd och bete

Lamm produceras under hela året och produktionen bedrivs ofta småskaligt med runt 30 tackor. De lamm som föds på våren vistas vanligtvis ute på bete tillsammans med tackorna och slaktas på hösten vid 5–6 månaders ålder. Det ställs krav på att djuren ska få komma ut och beta under betesperioden (2–4 månader beroende på var i landet). Lamm som föds under höst/vinter slaktas dock innan betessäsongen, men detta är enligt Svenskt Sigill inte tillåtet. Svenskt Sigill har krav på att alla lamm ska komma ut på bete minst en månad. Konventionellt uppfödda lamm som föds på hösten går oftast lösa inne på bäddar av halm. Lamm i ekologisk produktion ska ha möjlighet att vistas ute i rastgårdar under delar av dygnet resterande del av året då det inte är betesperiod. (WWF, 2016)

Foder och Kemiska bekämpningsmedel

I konventionell lammproduktion används framförallt kemiska bekämpningsmedel i odlingen av spannmål och proteinfoder, men fodret domineras av vallfoder (gräs, klöver och baljväxter) där användning av bekämpningsmedel är mycket låg (SCB, 2011). Lamm i konventionell produktion som föds på hösten föds oftast upp snabbare med mer kraftfoder. Lamm som föds upp i ekologisk produktion äter grovfoder som i stor utsträckning odlats på den egna gården. (WWF, 2016)

Klimat och växthusgaser

Liksom nötkreatur är lamm idisslare vilka i sin fodersmältning släpper ut växthusgasen metan. De få beräkningar som gjorts visar att klimatpåverkan per kg lammkött ligger något lägre än för nötkött. (WWF, 2016) Enligt Röö's (2012) ligger klimatavtrycket för lammkött runt 21 kg koldioxid per kg benfritt kött. Klimatcertifieringen för lamm förbjuder importerad soja (WWF, 2016).

Biologisk mångfald

Lamm som produceras på naturbeten gynnar biologisk mångfald. Trots att stor del av den svenska lammproduktionen sker på naturbeten finns det ingen certifiering för naturbeteskött av lamm, vilket gör det svårt för konsumenter att veta hur produktionen har skett. Lammproduktion i Sverige kan ske enligt ekologiska principer utan importerad soja, trots att certifiering saknas. Många lammproducenter är småskaliga och säljer sina lamm från små slakterier direkt till konsumenter. Vid köp av sådant lammkött går det att fråga producenten om hur och var produktionen sker. (WWF, 2016) Enligt Lannhard m.fl. (2013) är 35 % av det lammkött som konsumeras i Sverige är svenskproducerat, men senare uppgifter uppger att 28 % av lammköttet ute i handeln är producerat i Sverige (Gianuzzi, 2017).

2.2.5 Kyckling

Djurhållning

Kycklingar kläcks på ett kläckeri och levereras dagsgamla till kycklingproducenterna. Konventionella kycklingar lever hela sitt liv tusentals tillsammans, frigående inomhus i stora hallar tills de slaktas vid 5–6 veckors ålder. Mot slutet av uppfödningstiden är det tillåtet med 15–19 kycklingar per kvadratmeter. (WWF, 2016) Forskning visar att kycklingar gärna vill ha mer utrymme än vad som är standard (Buijs, 2011). Hallarna har oftast inga fönster och istället för dagsljus används elektrisk belysning. Detta görs för att kycklingarna skall uppfatta dygnet kortare som i sin tur gör att dom växer snabbare. (Björklund m.fl., 2008) Svensk Sigill har krav på större utrymme och tillåter max 10–13 kycklingar per kvadratmeter. Den snabba tillväxten hos konventionella kycklingar kan

orsaka hälsoproblem, eftersom inre organ och skelett inte hinner utvecklas i samma takt som muskelmassan. Det är inte tillåtet att klippa näbbarna för att förhindra att de plockar fjädrar av varandra. Ekologiska kycklingar föds upp långsammare och slaktas efter cirka 10–12 veckor. Ekologiskt uppfödda kycklingar ska sommartid ha möjlighet till utevistelse och för KRAV-certifierad produktion ska utevistelsen ske på bevuxen mark så de kan söka mat och sysselsätta sig. För eko-kycklingar som är födda under vår/sommar skall minst en tredjedel av kycklingens liv ske utomhus. Produktion av ekologisk kyckling är liten och motsvarar mindre än 1 % av kycklingproduktionen. (WWF, 2016) Att det i dagsläget finns så få ekologiska kycklinguppfödare i Sverige kan enligt Björklund m.fl. (2008) bero på att det kostar mycket pengar att lägga om konventionell uppfödning av kyckling till ekologisk. Hälsoproblem hos kycklingar är generellt lika stora inom ekologisk som för konventionell produktion, då de vanligtvis kommer från samma raser (Bassler, 2008).

Foder och Kemiska bekämpningsmedel

Kycklingarna i konventionell produktion äter till 70 % spannmål och då framför allt vete, som odlats i Sverige. Spannmålet kompletteras med proteinrikt foder vilket består av 15–20 % soja. Soja har en bra sammansättning av aminosyror och får kycklingarna att växa och må bra. I konventionell kycklingproduktion importeras sojan från Sydamerika. (WWF, 2016) Vid odling av soja i Sydamerika är användning av bekämpningsmedel mycket hög och flertalet av de bekämpningsmedel som används är mycket giftiga och förbjudna inom EU (Meyer & Cederberg, 2010). Det finns möjlighet att byta ut sojan mot svenskt odlade proteingrödor, såsom åkerbönor, ärter och rapsmjöl, men detta kräver också stora marker och det är oklart vilka effekterna blir vid utökad odling i Sverige (Rööf, 2012). Kycklingar i ekologisk produktion äter ekologiskt foder som till stor del odlats på den egna gården. Ekologiska kycklingar äter också soja, men den måste vara ekologiskt odlad och kommer oftast från Europa. (WWF, 2016)

Klimat och växthusgaser

Växthusgasutsläppen för kycklingproduktion kommer framförallt från foderodling men också från energianvändning i hallar (WWF, 2016). I konventionell kycklingproduktion går det åt cirka 4 kg foder för att producera 1 kg benfritt kött (Cederberg m.fl., 2009),

vilket ger utsläpp på mellan 2–4 kg koldioxid per kg benfritt kött (Röös, 2012). Ekologiska kycklingar lever längre och gör därför av med mer foder. Utsläppen av växthusgaser blir alltså högre per kg kött för ekologisk kyckling. (Leinonen, Williams, Wiseman, Guy & Kyriazakis, 2012) Kyckling är det av våra vanligaste köttdjur som är bäst på att omvandla foder till kött. Kyckling orsakar därför låga utsläpp av växthusgaser per kg kött i jämförelse med annat kött och klimatavtrycket blir lägre eftersom inte så mycket foder behöver odlas. I jämförelse med grisen krävs ungefär hälften så mycket foder för att producera 1 kg kött. Kycklingproducenter som använder bioenergi för uppvärmning minskar utsläppen från energianvändningen. (WWF, 2016) Största delen av sojan odlas i Sydamerika där regnskog eller buskmarker skövlas för odling och detta orsakar stora utsläpp av koldioxid (Röös, 2012).

Biologisk mångfald

Efterfrågan på soja driver framförallt på behovet av ny jordbruksmark i Sydamerika och riskerar leda till fortsatt snabb avskogning vilket försämrar förutsättningarna för biologisk mångfald. I svensk kycklingproduktion används inte fiskmjöl i fodret vilket är bra för den biologiska mångfalden i haven. (WWF, 2016)

2.2.6 Vilt och Vilthägn

Viltkött kommer till största delen från älg, vildsvin, hjort samt rådjur och jagas under den reglerade jaktsäsongen. Renkött räknas inte som vilt i och med att renarna ägs av renskötare. (WWF, 2016) I vilthägn produceras viltkött från hjort, vildsvin och mufflon. Antalet djur i hägnet skall anpassas till hägnets storlek, samt vilken terräng och växtlighet som finns där. Hägnen ska vara så stora att djuren klarar sig utan tillskottsfoder under vegetationsperioden. Vid vilthägn gäller djurskyddslagen och djurskyddsförordningen som säger bland annat att stängslet skall vara utformat så att inte djuren kommer till skada eller kan ta sig ut från hägnet. Djuren skall skötas med god omsorg och det skall finnas tillgång till lämpligt foder och friskt vatten. (Jordbruksverket, 2016) För djur som inte går i vilthägn kan begreppet djurvälstånd inte tillämpas. Frågor som rör jaktetik är dock viktiga och diskuteras inom jägarkåren, där samtal förs om olika jaktmetoder och tekniker för att undvika onödig stressbelastning på djuren under jakt. (WWF, 2016)

Det går inte åt extra odlingsmark eller foder för vilt och därför bedöms växthusgasutsläppen som små. Växthusgasutsläpp kopplade till jakt hör snarare till själva aktiviteten att jaga än produkten viltkött. Metanutsläpp från vilda idisslare såsom älgar, hjortar och rådjur är svåra att mäta. (Röös, 2012)

Viltkött utgör 2–3 % av den totala köttkonsumtionen i Sverige, vilket motsvarar cirka 2,5 kg benfritt kött per person och år. Det är varken praktisk eller miljömässigt möjligt att viltkött kan ersätta betydande mängder av det kött som konsumeras idag. (Röös, 2012) Möjligheter finns däremot att få ut mer viltkött till marknaden av det viltkött som idag till största delen stannar hos jägare, så att fler konsumenter får tillgång till viltköttet (WWF, 2016). Enligt Aronsson (2014) kommer endast cirka 20 % av viltköttet ut i handeln.

3. Material och Metod

I följande avsnitt presenteras det material och metod som använts vid utformandet av denna studie. Avsnittet behandlar litteratur, urval och bortfall, tillvägagångssätt, bearbetning och analys samt en metoddiskussion. I relation till syftet valdes det att göra en enkätundersökning med både kvantitativa och kvalitativa inslag.

3.1 Litteratur

Den teoretiska delen av examensarbetet baseras på vetenskapliga artiklar och andra artiklar från olika databaser såsom Diva, Summon, Google Scholar och Libris. Vid sökandet efter litteratur i databaserna användes sökorden kött, konsumtion, konsumenter, naturbete, ekologiskt, konventionellt, meat environmental impact, Sweden, consumption, samt production. Läroböcker och andra böcker aktuella för ämnet har använts, samt livsmedelsverket, jordbruksverket, naturvårdsverket, och www.miljomal.se.

3.2 Urval och Bortfall

För att få ett högre antal deltagare användes få urvalskriterier till enkäten.

Urvalskriterierna var köttkonsumenter som hade tillgång till Internet och behärskade det svenska språket eftersom enkäten endast var på Svenska. I och med att bakgrundslitteraturen enbart behandlade svensk köttproduktion valdes målgruppen, köttkonsumenter som i första hand väljer svenskt kött, för enkätundersökningen.

Tidsmässiga och ekonomiska möjligheter fanns inte för att välja individer som var representativa för målgruppen köttkonsumenter som främst väljer svenskt kött, det vill säga varenda individ eller *stickprov*. Ett *icke sannolikhetsurval* gjordes därför med *typiskt urval*, där urvalet ansågs överensstämma med den bakomliggande målgruppen. Ett sätt att göra ett typiskt urval är att använda sig av en så kallad "tillgänglig grupp" (Patel & Davidson, 2011, s. 59), och "tillgänglig grupp" blev det sociala mediet *Facebook*. Urvalet för enkäten och där den delades blev facebooksidorna *Svenskt Kött*, *Våga vägra utländskt kött* och *Vi som älskar kött*. Vilka individerna var på dessa sidor och vem av dem som skulle svara på enkäten var för författarna helt okänt.

Svenskt Kött är en varumärkes-oberoende organisation som ägs av Svenska Köttföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges Nötköttsproducenter, Sveriges Grisföretagare och Svenska Fåravelsförbundet. På *Svenskt Kött*s hemsida kan man läsa att svenskt kött är det hållbara valet för alla, konsumenten, bonden, klimatet och Sverige. Vidare står det att *Svenskt Kött* arbetar med att ge kunskap och skapa opinion kring allt som har med svensk köttproduktion att göra. (www.svenskstkott.se) Sidorna *Våga vägra utländskt kött* och *Vi som älskar kött* är båda privata intressesidor och har inga kopplingar till några företag. *Vi som älskar kött* är för alla som älskar kött utan någon särskild inriktning. *Våga vägra utländskt kött* är som namnet antyder för de som har engagemang att av olika skäl välja svenskt kött istället för importkött. Sidan är enligt egen uppgift opartisk i inläggen och informerar kring märkning av kött. Sidan uppmuntrar även till fri diskussion med god ton.

Dessa tre facebooksidor hade sammanlagt cirka 49 000 gillande. Enkäten delades sedan vidare från dessa facebooksidor 31 gånger. Totalt inkom 1161 svar på enkätundersökningen.

Då en fråga i enkäten rörde sig om prisets betydelse för val av kött, var det av relevans att respondenterna var myndiga eftersom omyndiga troligtvis inte har ansvar för hushållets ekonomi, och därför sattes i efterhand högsta deltagande födelseår till 1997. 20 stycken av respondenterna exkluderades. 2 stycken exkluderades på grund av ofullständiga svar och 18 stycken exkluderades på grund av för låg ålder (födda senare än 1997). Efter bortfall användes 1141 av enkätsvaren till resultatet.

3.3 Tillvägagångssätt

Enkäten skapades i *Google Drive* som erbjuder gratistjänster, varav en tjänst är möjligheten att skapa enkäter och denna tjänst heter *Google Forms*. Enkäten skapades med 11 frågor, varav 4 var inledande bakgrundsfrågor om respondenten.

Tilläggskommentar kunde frivilligt göras till 6 av frågorna samt en avslutande möjlighet att frivilligt lämna övriga kommentarer. Se Bilaga 4.

Enkäten utformades med kombinationen av kvantitativ metod där en högre grad av standardisering med obligatoriska frekvens- och graderings-svarsalternativ användes, och kvalitativ metod med en lägre grad av strukturering i form av frivilliga tilläggscommentarer. I attityds-frågor användes jämnt antal graderings-svarsalternativ, vilka var instämmer inte alls, instämmer delvis, instämmer till största del och instämmer helt. För frekvensfrågan användes följande svarsalternativ; Aldrig (0 gånger), sällan (1–4 gånger/år), någon gång i månaden (1–4 gånger/månad), någon gång i veckan (2–3 gånger/vecka), några gånger i veckan (4–6 gånger/vecka), och dagligen (7 gånger/vecka).

En pilotstudie med 7 deltagare gjordes för att få feedback på enkäten, var på en revidering gjordes. Revideringarna som gjordes var få och bestod främst av mindre omformuleringar, bland annat ändrades attitydfrågorna från frågeformulering till påståendeformulering och frågan om ålder förtydligades från “När är du född?” till “Vilket årtal är du född?” med tillägget “Svara med fyra siffror, 19XX”.

Då det var köttkonsumenter som denna studie ville undersöka, förtydligades detta redan vid första kontakten med respondenterna i ett meddelande tillsammans med enkät-länken. Se Bilaga 2. Däremot informerades det inte om att målgruppen var köttkonsumenter som främst valde kött av svenskt ursprung då denna information skulle kunna vara ledande och påverka respondenterna i frågor som berörde miljö.

De inkomna 1161 svaren sammanställdes automatiskt i *Google Forms* och presenterades även i kalkylprogrammet *Google Spreadsheets* där vidare bearbetning och analys sedan utfördes.

3.4 Bearbetning och Analys

I *Google Spreadsheets* “putsades” enkätens råmaterial, det vill säga gick igenom för att upptäcka eventuella fel och bortfall. För att upptäcka dessa avvikelser sorterades och filterades råmaterialets data. Text i svarsalternativen kodades om till siffror för att materialet skulle kunna sorteras, filtreras och beräknas i *Google Spreadsheets*.

Då studien inte hade något genusperspektiv jämfördes inte män och kvinnor utan de behandlades som en homogen grupp. Fördelningen av samtliga respondenter för de olika svarsalternativen till varje fråga beräknades till antal. Antalet respondenter beräknades sedan om till procent för att ge en enklare och bättre förståelse för hur många de var i förhållande till det totala antalet (1141 stycken) respondenter. Olika variabler och deras förhållanden till varandra av intresse för studiens syfte undersöktes i Pivottabeller (korstabeller). Resultaten som slutligen valdes att användas till studien sattes i tabeller och figurer som presenteras, förklaras och diskuteras i resultatavsnittet. Pivottabellerna valdes att sättas som bilagor (se Bilaga 5–8)

Den kvalitativa data bestående av de frivilliga tilläggskommentarer som respondenter hade lämnat, lästes först igenom enskilt av båda författarna. Därefter diskuterade författarna tillsammans vad de kommit fram till. Författarna kom överens om ofta förekommande ord och innebörderna av dem, ytterligheter, oväntade eller särskilt intressanta kommentarer. Det författarna kom överens om var till hjälp för att tolka och analysera de kvantitativa resultaten.

3.5 Metoddiskussion

Resultaten kunde inte generaliseras eftersom tillgänglig grupp användes kunde bara dras om den undersökta gruppen. Att en indikation om målgruppen kunde göras styrks av att den tillgängliga gruppen var stor och antalet (1141 stycken) respondenter som användes till resultatet var många. (Patel & Davidson, 2011)

En styrka i denna studie var att två av de tre facebooksidorna där enkäten delades var *Våga vägra utländskt kött* och *Svenskt Kött*. Dessa sidor överensstämde med studiens målgrupp. Detta gav troligen ett högre engagemang i frågan om köttets ursprung än om annan målgrupp hade valts. För att kunna applicera resultaten på den genomsnittliga köttkonsumenten hade det varit fördelaktigt att undersöka en neutralare målgrupp.

Enkätens utformning med en högre grad av standardisering och en lägre grad av strukturering (Patel & Davidson, 2011), gav en kombination av kvantitativ och kvalitativ

metod. Den högre graden av standardisering gav möjlighet att mäta och jämföra resultaten i form av tal och tabeller, medan den lägre graden av strukturering gav möjlighet att tolka och analysera dessa mätbara resultat. Enligt Bryman (2011) ger en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod en mer komplett bild samt större förståelse av området som undersöks.

Då en tendens till grundläggande värderingar hos respondenterna ville tas fram och inte ett allmänt "tyckande", användes graderings-svarsalternativ vid attityd-frågor, vilket gjorde att respondenterna var tvungna att ta ställning i frågan. Jämmt antal svarsalternativ valdes för att undvika möjlighet till *centraltendensen* (Patel & Davidson, 2011), det vill säga välja en neutral punkt, och därav ge ett otydligt resultat som inte berättade så mycket. Bryman (2011) skriver att många forskare anser att kvaliteten på informationen inte förbättras av ett neutralt svarsalternativ samt att respondenter inte främjas till att uttrycka de åsikter som de har genom att ge dem möjlighet att välja ett neutralt alternativ.

Genom förtydligandet vid första kontakten med respondenterna om att studien enbart avsåg att undersöka köttkonsumenter och att det därför inte fanns några frågor och svarsalternativ för de som inte äter kött, undveks missförstånd och bortfall. Bryman (2011) menar att det finns några generella tumregler då man strukturerar och formulerar en enkät. Tumregler att tänka på är bland annat att alltid ha undersökningens syfte i åtanke och precisera vad man är ute efter. Enkäten delades vidare från facebooksidorna 31 gånger och gav en viss oönskad *snöbollseffekt*, vilket gjorde det något osäkert om vilka som eventuellt hade svarat från dessa delningar och huruvida dessa respondenter i så fall var aktuella som målgrupp och urval. Dock har detta troligen inte påverkat resultatet nämnvärt.

Skapandet och delning av enkäten kom igång i ett tidigt skede, innan litteratur-bakgrund och metodbeskrivning var klara. Författarna reflekterade inte i någon större utsträckning över vad en bakgrundsfråga om respondentens ålder kunde ha för betydelse för resultatet. Författarna valde senare att inte analysera ålder på grund av ett redan omfattande material. Möjlighet fanns alltså att undersöka om ålder hade någon relevans för resultatet, men detta var inte något huvudsyfte för studien. Om detta hade gjorts skulle det dock kunna ha

bidragit till ytterligare förståelse och fler nyanser av resultatet. Det är möjligt att det är skillnad mellan olika generationers värderingar, exempelvis att äldre väljer svenskt kött för att stödja lant- och jordbruk, medan yngre väljer svenskt kött för etik i frågan om djurhållning. För att kunna göra denna analys hade även en djupare tolkning av tilläggscommentarerna behövts göras i form av matris med tema och kodning.

Frågan om kön var med i enkäten av samma skäl som beskrivs ovan om ålder. Möjligheten fanns därför också att undersöka om kön hade någon betydelse för resultatet, men användes inte då det heller inte var något huvudsyfte för studien. Dock säger en del forskning att män och kvinnor äter olika, även gällande kött (Kiefer, Rathmanner & Kunze, 2005). Om denna jämförelse hade gjorts skulle även detta kunna ha bidragit till ökad förståelse och nyansering av resultatet, exempelvis om åsikter skiljer sig åt i olika subgrupper.

En bakgrundsfråga som skulle kunna ha bidragit till en bredare inblick i vilka faktorer som påverkar köttkonsumtionen, är socioekonomisk status såsom utbildning, yrke och inkomst. För att kunna verifiera de uppgifter som rör socioekonomisk status såsom inkomst krävs tillstånd för tillgång till register och databaser som för och tillhandahåller denna statistik då detta berör *Konfidentialitetskravet* som har nära samband med frågan om offentlighet och sekretess. Detta värnar om de enskilda individernas integritet och innebär att personliga uppgifter inte får lämnas ut till utomstående. (Patel & Davidsson, 2011)

4. Etiska överväganden

Under examensarbetets process har det tagits hänsyn till Vetenskapsrådets fyra etiska huvudkrav vilka är *Informationskravet*, *Samtyckeskravet*, *Konfidentialitetskravet* och *Nyttjandekravet* (Patel & Davidson, 2011). Alla deltagarna i pilotstudien samt respondenter i enkätstudien fick ett missiv där det informerades om studiens syfte. Det förklarades även att medverkan var helt frivillig och att svaren var anonyma samt att de när som helst hade rätt att avbryta studien. Det var obligatoriskt för alla deltagare att godkänna sitt deltagande i webbenkäten. På enkätens startsida framgick det tydligt att deltagarna genom att fylla i enkäten gav sitt godkännande till att medverka i studien, samt att de uppgifter som lämnas får redovisas och användas i arbetet. Alla uppgifter under hela studiens gång hanterades konfidentiellt och data som framkom i studien användes endast i detta projekt. Efter bearbetningen och analys förstördes allt material.

5. Resultat

I följande avsnitt kommer enkätens kvantitativa resultat att redovisas i form av tabeller, figurer och förklarande text, tillsammans med de kvalitativa resultaten som författarna gemensamt kom överens om efter att ha analyserat och tolkat de tilläggskommentarer som frivilligt lämnades av många respondenter. För övriga resultat se Bilaga 5–8.

5.1 Beskrivning av respondenterna

Av N=1141 respondenter var 839 stycken kvinnor (74 %) och 302 män (26 %). Den totala medelåldern var 44 år för både män och kvinnor. 15 % av respondenterna bodde i ensamhushåll, 42 % bodde i tvåpersonshushåll och 43 % bodde i hushåll där 3 eller fler personer ingick.

5.2 Vilka djur äts det mest av

Respondenterna fick ange sin konsumtion av kött från olika djur (se Bilaga 4 fråga 5).

Utfallet av detta ses nedan i Tabell 1.

Tabell 1. visar fördelningen av respondenternas val av köttslag.

Frekvens	Aldrig	Sällan	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Några gånger i veckan	Dagligen
Kött	Svar i %					
Nöt	1	7	29	41	19	3
Gris	3	5	25	45	19	3
Lamm	29	49	17	3	1	1
Fågel	2	8	38	42	9	1
Vilt	12	45	24	12	6	1

Tabell 1 visar att respondenterna sällan åt samma slags kött dagligen. Kött från gris, fågel och nötkreatur konsumerades oftast och den vanligaste konsumtionen var någon gång i veckan (45 procent gris, 42 procent fågel, 41 procent nötkreatur). Någon angav att de hade ätit mer fågel om uppfödning och slakt av fågel hade förbättrats. Vilt och lamm var det kött som konsumerades sällan eller aldrig. 49 procent av respondenterna åt sällan lamm och 45 procent av respondenterna åt sällan vilt. 29 procent av respondenterna åt aldrig lamm och 12 procent åt aldrig vilt. Lamm äts mer sällan än vilt om man ser till alla svarsalternativ. Några av de respondenter som åt vilt sällan angav att de gärna hade ätit mer vilt ifall de hade haft enkel tillgång till det. Bland dem som åt lamm och vilt mer ofta fanns de som berättade att de åt egenproducerat lammkött eller var jägare. Någon gång i månaden var det svar som fick mest likartad fördelning av samtliga respondenter oberoende av kött djur.

5.3 Faktorerers påverkan vid val av kött

Respondenterna fick besvara vilka faktorer som påverkade deras val av kött (se Bilaga 4, fråga 6).

Pris korsades med faktorerna miljöaspekter, etiska aspekter och ursprung. Resultaten visas i Tabell 2, 3 och 4 i Bilaga 5.

Resultatet visar att 65 procent (n=741) av respondenterna ansåg att miljöaspekter är viktigare än pris. 13 procent (n=146) ansåg att priset har stor betydelse, jämfört med 87 procent (n=995) som ansåg att priset har mindre betydelse. 27 procent (n=309) ansåg att miljöaspekter är mindre viktiga (Tabell 2, Bilaga 5). Flertalet tilläggscommentarer till frågan om vilka faktorer som påverkade respondenternas val gällde att köttet helst skulle vara ekologiskt, gärna närproducerat och från gräsbetande djur, samt KRAV-märkt kött, eftersom dessa val ansågs vara bäst för miljön.

97 procent (n=1108) ansåg att köttets ursprung var viktigt och 86 procent (n=977) ansåg att priset har mindre betydelse vid val av kött (Tabell 3, Bilaga 5).

Tilläggscommentarerna visade att respondenterna valde att köpa kött som kommer från Sverige och om det inte fanns tillgång till svenskt kött avstod de hellre än att köpa importerat kött. Någon nämnde att de hade dålig ekonomi, men passade på att köpa svenskt kött när priset var nedsatt.

För 82 procent (n=934) av respondenterna var etiska aspekter viktigare än priset och 4 procent (n=41) ansåg att priset var viktigare än etik (Tabell 4, Bilaga 5). Någon uppgav i tilläggscommentarerna att de vägrade kompromissa med sina etiska värderingar och om köttet som önskades köpa var för dyrt så avstod de från kött helt och hållet.

Miljöaspekter korsades med faktorerna ursprung och etiska aspekter. Resultaten visas i Tabell 5 och 6 i Bilaga 5.

Resultaten visar att 72 procent (n=825) av respondenterna instämmer i att både miljöaspekter och ursprung var viktiga vid val av kött, medan 2 procent (n=26) inte ansåg att någon av dessa faktorer var viktiga. 25 procent (n=283) ansåg att ursprunget var viktigt vid val av kött men att miljöaspekter inte var det, och 1 procent (n=7) ansåg att miljöaspekter var en viktig faktor men inte ursprunget (Tabell 5, Bilaga 5). Bland tilläggscommentarerna förklarade respondenterna bland annat att det svenska köttet var det mest klimatsmarta. De menade att svenskt lokalproducerat kött gav kortare transporter, minimal antibiotikaförbrukning och mångfald i landskapet vilket gynnar miljön. Det gjorde även skillnad för miljön om det åts älgkött som familjen skjutit själv jämfört med massproducerat nötkött från Brasilien. Många respondenter valde förutom svenskt kött även ekologiskt svenskt kött om det fanns.

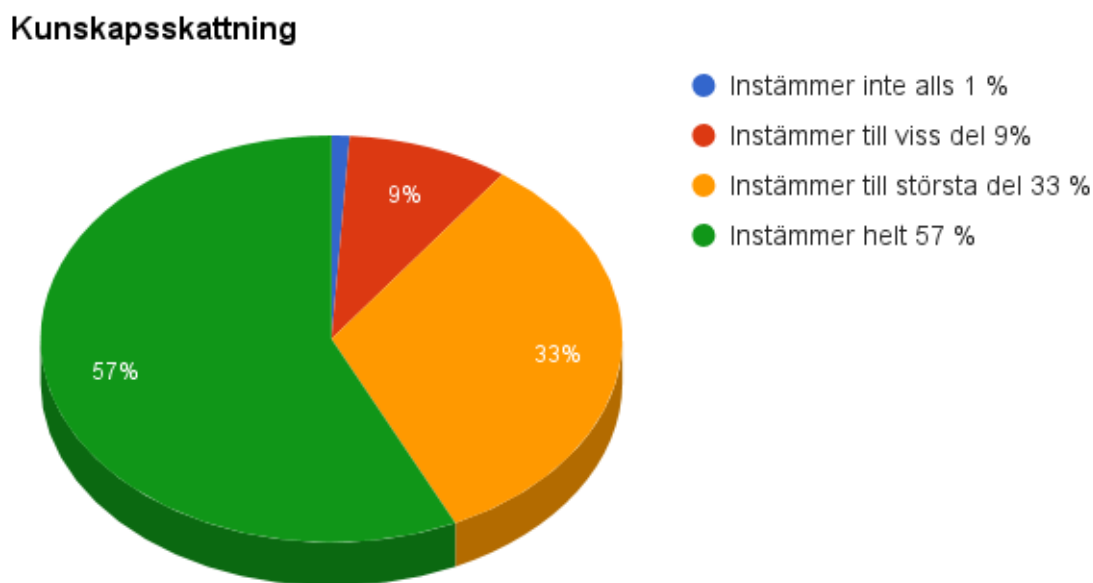
Resultatet visar att 67 procent (n=763) ansåg att både miljöaspekter och etiska aspekter var viktiga vid val av kött, medan 12 procent (n=138) inte ansåg att någon av dessa faktorer var viktiga. 15 procent (n=171) instämde i att etiska aspekter var viktiga men att miljöaspekter inte var det vid val av kött, och 6 procent (n=69) ansåg att miljöaspekter var viktiga men inte etiska aspekter (Tabell 6, Bilaga 5).

Ursprung korsades med faktorn etiska aspekter. Resultaten visas i Tabell 7 i Bilaga 5.

Resultatet visar att 81 procent (n=925) ansåg att ursprunget var viktigt och även att etiska aspekter var viktiga vid val av kött, medan 2 procent (n=14) ansåg att ingen av dessa faktorer var viktiga. 1 procent (n=9) instämde i att etiska aspekter var viktiga vid val av kött men att ursprunget inte var det. 16 procent (n=183) ansåg att ursprunget var en viktig faktor vid val av kött men inte att etiska aspekter var det (Tabell 7, Bilaga 5). I tilläggscommentarerna skrev respondenter att Sverige har en unik djuromsorg med en djurskyddslag som har höga krav i jämförelse med andra länder och att närproducerat kött gav särskild möjlighet att veta att djuren hade haft det bra. De menade att svenskt kött står för säkerhet och etisk djuruppfödning.

5.4 Kunskapsskattning

Respondenterna fick skatta sin kunskapsnivå avseende hur val av kött påverkar miljön (se Bilaga 4, fråga 7). Utfallet av denna kunskapsskattning ses nedan i Figur 1.

Figur 1. visar respondenternas uppfattning av sin egen kunskap om hur deras val av kött påverkar miljön.

57 procent av respondenterna instämde helt, 33 procent instämde till största del, 9 procent instämde till viss del och 1 procent instämde inte alls i påståendet; *Du anser dig ha kunskap om hur ditt val av kött påverkar miljön.* I tilläggscommentarerna framgick det att många av dem som ansåg sig att ha kunskap, hade studerat ämnet på högre nivå, arbetat med frågorna i ämnet, hade egen uppfödning eller jagade. Exempel på utbildning var Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), utbildning inom livsmedelsproduktion och universitetsutbildning inom naturvetenskap. Arbeten som nämndes var bland annat lantbruk, livsmedelsproduktion och arbete inom *Gröna näringar*.

Resultatet av kunskapsskattningen sattes i Pivottabeller och korsades med konsumtionen av djuren. Resultaten visas i Tabell 8, 9, 10, 11 och 12 och dessa tabeller finns att se i Bilaga 6.

36 procent (n=416) som ansåg sig ha kunskap om sin köttkonsumtions miljöpåverkan åt nötkött någon gång i veckan. 26 procent (n=297) av de som ansåg sig ha kunskap åt nötkött någon gång i månaden. 20 procent (n=234) åt nötkött dagligen eller nästan dagligen och skattade sig ha kunskap om hur deras val av kött påverkar miljön. 7 procent (n=84) av de som ansåg sig ha kunskap åt nötkött sällan eller aldrig (Tabell 8, Bilaga 6).

Av de som ansåg sig ha kunskap åt 58 procent (n=662) gris någon gång till några gånger i veckan och 23 procent (n=259) åt gris någon gång i månaden. 7 procent (n=83) skattade sig ha kunskap och åt gris sällan eller aldrig medan 2 procent (n=27) av dem åt gris dagligen (Tabell 9, Bilaga 6).

70 procent (n=795) som ansåg sig ha kunskap åt lamm sällan eller aldrig. 16 procent (n=181) som ansåg sig ha kunskap åt lamm någon gång i månaden och 5 procent (n=55) åt lamm någon gång i veckan till dagligen (Tabell 10, Bilaga 6).

72 procent (n=823) som åt fågel någon gång i månaden till någon gång i veckan ansåg sig ha kunskap och 9 procent (n=104) som ansåg sig ha kunskap åt fågel sällan eller aldrig. Utfallet blev också 9 procent (n=104) för de som ansåg sig ha kunskap och åt fågel dagligen eller så gott som dagligen (Tabell 11, Bilaga 6)

Av de respondenter som ansåg sig ha kunskap åt 50 procent (n=565) vilt sällan eller aldrig. 23 procent (n=258) av de som ansåg sig ha kunskap åt vilt någon gång i månaden. 18 procent (n=208) av de som ansåg sig ha kunskap åt vilt någon gång i veckan till dagligen (Tabell 12, Bilaga 6).

5.5 Förtroende för märkning

Respondenterna fick ange sitt förtroende för märkning (se Bilaga 4, fråga 11). Resultatet korsades sedan med faktorn ursprung. Utfallet av detta som beskrivs nedan visas i Tabell 13 i Bilaga 7.

75 procent (n=858) ansåg att ursprunget var en viktig faktor vid val av kött och dessa litade också på märkningen av kött, medan 1 procent (n=11) av dem ansåg inte att ursprunget var viktigt och litade inte heller på märkningen. 22 procent (n=250) ansåg att ursprunget var viktigt vid val av kött men litade inte på märkning av det, och 2 procent (n=22) ansåg inte att ursprunget var viktigt men litade på märkningen.

Bland tilläggscommentarerna var respondenterna av blandade åsikter. Flera föredrog att handla från gårdsbutiker då dessa upplevs mer pålitliga än matvaruhus. En del uttryckte att det var nödvändigt att läsa det finstilta om ursprung, slakt och styckning eftersom det för dessa inte var svenskt kött om djuren var uppfödda i annat land men packat i Sverige. Samma respondenter förklarade också att det kunde vara otydligt om “förpackad i landet hamnar ovanför ursprungsland” samt när samma fras (exempelvis naturbetes) används för så olika saker beroende på ursprungsland. Många respondenter menade att de måste försöka lita på märkningen för vad kan de annars göra. Några menade att det fuskas med märkning av kött och att bättre kontroller behövs samt att det skulle vara önskvärt att återinföra tullar för importkött.

5.6 Minskad mängd av kött eller annat val av kött

Respondenterna fick besvara påståenden angående sin köttkonsumtion (se Bilaga 4, fråga 9 och 10). Resultaten från dessa påståenden korsades sedan med varandra. Utfallet av detta som beskrivs nedan visas i Tabell 14 i Bilaga 8.

Resultatet visar att 37 procent (n=427) kan tänka sig att både minska mängden kött och göra annat val av kött om detta bidrar till en bättre miljö och av dessa var det 14 procent (n=160) som instämmer helt i både att de kan tänka sig att äta mindre mängd kött och göra ett annat val av kött. 33 procent (n=376) av respondenterna kan inte tänka sig eller är motvilliga att minska mängd eller göra annat val av kött och av dessa så var det 17 procent (n=194) som inte alls instämmer på dessa påståenden.

62 procent (n=713) var positiva till annat val av kött och 35 procent (n=404) instämmer helt till att göra ett annat val av kött. Resultatet visar även att 38 procent (n=428) var ovilliga till att göra annat val av kött och av dessa så var det 20 procent (n=231) som absolut inte ville göra annat val.

Resultatet visar att 42 procent (n=479) var positiva till att minska sin köttkonsumtion och av dessa så var det 18 procent (n=203) som instämmer helt till att minska sin köttkonsumtion. 58 procent (n=662) var negativa till att minska sin köttkonsumtion (instämmer inte alls och instämmer till viss del) och av dessa så var det 35 procent (n=401) som inte alls ville minska sin köttkonsumtion.

Bland tilläggscommentarerna förklarade respondenterna att mängden kött inte var relevant utan var och hur det hade producerats. De ansåg att de redan valde det bästa köttet vilket var svenskt, ekologiskt och närproducerat. Köttet de valde bidrog till en bättre miljö genom naturlig gödsling, öppna landskap och biologisk mångfald. En del respondenter tog även upp begrepp som kretslopp och menade på att det är skillnad om koldioxid, metan, och kväve (tre växthusgaser som anses påverka klimatet negativt) är kretsloppsbundet eller om det inte är det, varav kretsloppsbundet inte kan göra skada för miljön. Några av respondenterna hade kunnat tänka sig att minska på köttkonsumtionen

om de inte hade haft barn i hushållet som ville ha kött. Någon nämnde att två av barnen var vegetarianer och att familjen därför redan åt mycket vegetariskt. Bland de som hade familjemedlemmar som var vegetarianer nämnde någon att resten av familjen åt svenskt KRAV-kött.

6. Resultatdiskussion

Det som har framkommit ur resultatet har lett fram till denna slutdiskussion. I detta avslutande avsnitt kommer syftet att besvaras utifrån kunskap och teori som har samlats in under studiens arbetsgång samt resultatpresentationen.

För en klar majoritet av respondenterna var ursprunget den viktigaste faktorn vid val av kött. Valet av svenskt kött var knutet till etiska värderingar och det var viktigt att köttet kom från Sverige då de ansåg att svenskt kött är det bästa valet på grund av Sveriges goda djurhållning. Svensk djurskyddslagstiftning förbjuder både kirurgiska ingrepp och slakt utan bedövning, samt Svenskt Sigill och KRAV har fler regler som rör djurhållning (WWF, 2016). Enligt Grunert (2005) har konsumenter blivit mer intresserade av hur maten produceras när det gäller djurhållning och djurens välmående. Även Verbeke m.fl. (2009) instämmer i att konsumenterna är noga med det finns ett bra djurskydd vid köttproduktion. Svenskt ursprung kan tänkas representera mer än etik i förhållande till djurhållning, såsom att främja svenska bönder och sysselsättning inom jordbruk då många av respondenterna själva hade anknytning till jordbruksnäringen. Ursprunget kan alltså ha fler dimensioner än vad som har studerats i det aktuella arbetet.

Enligt Nordström & Thunström (2015) uppger konsumenter många gånger att miljö har stor betydelse för hur de förhåller sig till sin livsmedelskonsumtion. Respondenterna ansåg också att miljö var en viktig faktor, men att det var djurens levnadsförhållanden som var den avgörande faktorn. De menade att svenskt kött främjar en bättre miljö på grund av den svenska djurskyddslagstiftningen och miljö innebar framförallt öppna landskap och biologisk mångfald. Enligt Berglund, Cederberg & Wallman (2013) ger köttproduktionen både negativa och positiva effekter på miljön. Idisslare som betar berikar biologisk mångfald och öppna landskap. Enligt Winqvist (2012) finns många av Sveriges hotade växt- och djurarter i jordbrukslandskapet, men ett aktivt jordbruk kan gynna den biologiska mångfalden.

För respondenterna i denna studie var priset inte betydelsefullt i jämförelse med varken ursprung, etik eller miljö. Detta överensstämmer inte med Magnusson & Olssons (2004)

uppfattning om att konsumenternas val av livsmedel till stor del styrs av priset. Att resultatet skiljer sig från Magnusson och Olssons kan bero på flera variabler. En variabel är att det är 13 år sedan deras studie gjordes och en hel del har förändrats med samhällets miljömedvetenhet under dessa år. Magnusson och Olssons studie handlar dock om konsumtion av livsmedel generellt och denna studie fokuserar enbart på köttkonsumtion i relation till dess miljöpåverkan, vilket ger en annan laddning. Olikheterna kan också bero på att denna studie har ett urval som inte är representativt för den genomsnittliga köttkonsumenten, då respondenterna hade ett tydligt intresse och engagemang i frågor som berör kött. Urvalet kan därför ha resulterat i lägre värdering av pris då engagemanget gav större utrymme för vad köttet får kosta. Denna studie jämförde även prisets betydelse i förhållande till hushållens sammansättning, men priset var obetydligt då med och därför valdes det att inte tas med i resultatet, men enligt Nordström & Thunström (2015) har sammansättningen av hushållen delvis betydelse.

Majoriteten av respondenterna ansåg sig ha kunskap om sin köttkonsumtions miljöpåverkan. Studien kan dock inte värdera respondenternas kunskap. Enligt Nordström och Thunström (2015) undviker konsumenter information om produkters miljöpåverkan. En femtedel av respondenterna konsumerade nötkött i stor utsträckning, trots att nötkreatur ger högst klimatavtryck (Röös, 2012). Respondenterna var dock inte omedvetna om klimatfrågan, men de värnade främst om öppna landskap och biologisk mångfald. De hade också möjlighet att välja nötkött som var lokalproducerat, ekologiskt och naturbetes, och på så sätt göra ett bättre val för miljön. Lamm har likheter med nötkreatur med avseende på klimatavtryck, vilket även gäller påverkan på öppna landskap och biologisk mångfald. Respondenterna rapporterade låg konsumtion av lamm och detta kan bero på att deras kriterier för ursprung eller etik inte uppfylls. Gianuzzi (2017) uppger att 28 procent av det lammkött som når ut till handeln är svenskproducerat. Lamm har ingen certifiering av naturbetes och lamm från ekologisk produktion är inte alltid certifierad (WWF, 2016). Enligt Röös (2012) beror köttproduktionens belastning av miljön till stor del på den mängd foder som ett djur behöver och hur bra djuret är på att omvandla fodret till kött i sin metabolism. Bland våra vanligaste köttdjur är kyckling bäst på att omvandla foder till kött och med tanke på detta åt respondenterna förhållandevis lite fågel. Etiska aspekter hade dock större inverkan på respondenternas val av kött än vad

miljöaspekter hade. Utifrån detta perspektiv och studiens bakgrund är respondenternas val att inte konsumera mer fågel logiskt eftersom konventionella kycklingar lever under sämre förhållanden. Konventionellt uppfödda kycklingar har sämre levnadsförhållanden än ekologiskt och KRAV-märkta kycklingar, och produktionen av ekologisk kyckling motsvarar mindre 1 % av den totala kycklingproduktionen (WWF, 2016). Viltkött borde vara det bästa valet för respondenterna ur aspekterna ursprung, etik och miljö enligt studiens bakgrund. Aronsson (2014) uppger att enbart 20 procent av viltkött kommer ut i handeln. Trots sämre tillgång och att runt hälften av respondenterna sällan eller aldrig åt vilt, var det samtidigt ungefär en femtedel (19 procent) av de som ansåg sig ha kunskap som konsumerade vilt i stor utsträckning (någon gång i veckan till dagligen) vilket är mycket i förhållande till att viltkött utgör 2–3 % av den totala köttkonsumtionen i Sverige (WWF, 2016). Respondenter som åt vilt ofta visade sig vara jägare eller kände någon som jagade. Dessa respondenter hade därför tillgång till viltkött i större utsträckning, samt kunskap och intresse för vilt och jakt. Respondenternas kunskap verkar trovärdig då de inte var omedvetna utan resonerade kring sina val. Respondenterna prioriterade andra aspekter ur miljösynpunkt såsom öppna landskap och biologisk mångfald än klimatfrågan, som vanligtvis är den som framhålls mest när köttkonsumtionens miljöpåverkan berörs. Något som också ger respondenternas kunskap trovärdighet är att många av dem kom från jordbruksnäringen, arbetade med frågorna på annat sätt eller hade högre utbildning i ämnesområdena.

20 procent fler av respondenterna var positivt inställda till att göra ett annat val av kött än de som var positiva till att minska sin köttkonsumtion, om dessa val bidrog till en bättre miljö. Enligt Dahlin och Lundström (2011) är halva Sveriges befolkning positivt inställda till en minskad köttkonsumtion, vilket är liknande siffror som Naturvårdsverkets rapport (2009) presenterar där 16 procent av konsumenterna har minskat sin konsumtion av kött och 36 procent kan tänka sig att göra detsamma. För denna studie var det 42 procent som var positiva till att minska sin köttkonsumtion. Resultatet skulle kunna ha varit annorlunda om skälet till att minska sin köttkonsumtion ställdes mot en annan faktor än miljöaspekter, exempelvis hälsa, men detta gjordes inte eftersom studien undersökte köttkonsumtion relaterad till miljön.

7. Relevans för ämnesområdet mat och måltid

Studien är relevant för ämnet mat och måltidskunskap då den behandlar köttkonsumtionens miljöpåverkan, vilket är ett aktuellt ämne där det både finns nationella och internationella miljökvalitetsmål att uppnå för en hållbar utveckling. Studien behandlar också köttkonsumenters inställning till kött och miljö, vilket är av värde eftersom det behövs en inblick i detta för att kunna bemöta köttkonsumenter med information om köttets miljöpåverkan på ett sätt som de är mottagliga för. Flera områden inom mat och måltidskunskap är kopplat till denna studie, såsom kultur och kommunikation av mat och måltid.

8. Framåtblickar mot nya studier

Då denna studie inte hade förutsättningar att undersöka varenda köttkonsument som främst väljer svenskt kött eller göra ett *stickprov* från denna målgrupp är det av intresse att göra detta i framtida studier. Det hade även varit lämpligt att använda sig av fler metoder (*triangulering*), för att kunna få fram ett säkrare resultat och då ha möjlighet att generalisera resultatet. För vidare forskning av denna studies resultat skulle mer kvalitativa studier behövas. Kvalitativa studier med exempelvis intervjuer kan vara mer djupgående och skulle kunna ta reda på vad som ligger bakom en del resultat då detta kan vara svårt att få fram ur en enkät. Det är också av intresse att göra studier av populationen svenska köttkonsumenter som helhet. För att kunna undersöka populationen svenska köttkonsumenter och generalisera resultaten, krävs det mer resurser än vad denna studie hade tillgång till.

9. Slutsats

Respondenterna i denna studie ger ett trovärdigt intryck av att vara insatta i frågan om köttkonsumtionens påverkan på miljön och de bör därför kunna göra medvetna val. Köttets ursprung är det som respondenterna prioriterar högst då de anser att svenskt kött är mest etiskt riktigt på grund av Sveriges goda djurhållning och kontroll av denna. Detta val bidrar enligt respondenterna även till en bättre miljö sett till transport, öppna landskap och biologisk mångfald, vilket också var viktigt för dem. Större andel av respondenterna är öppna för att göra ett annat val av kött än den andel respondenter som kan tänka sig att minska sin köttkonsumtion, om dessa två val bidrar till en bättre miljö. Urvalet var selekterat till köttkonsumenter som främst väljer svenskt kött och är inte representativt för den genomsnittliga köttkonsumenten.

Referenslista

- Aronsson, U. (2014, 8 november). Köttet stannar i frysen. *Land Skogsbruk*. Från <http://www.landskogsbruk.se/uncategorized/kottet-stannar-i-frysen/>
- Bareham, J. (1995). *Consumer behaviour in the food industry: a European perspective*. Oxford: Butterworth-Heinemann
- Bassler, A. (2008). *Möjligheter för ekologisk kycklingproduktion i Sverige* (Ekologiskt lantbruk nr 15/2008) Uppsala: SLU. Från <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/epok/aldre-bilder-och-dokument/publikationer/ekolantbruk50.pdf>
- Bernués, A., Olaizola, A., & Corcoran, K. (2002). Labelling information demanded by European consumers and relationships with purchasing motives, quality and safety of meat, *Meat Science*, 65, pp. 1095-1106, ScienceDirect, EBSCOhost. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0309174002003273>
- Berglund, M., Cederberg, C., & Wallman, M. (2013). *Miljöpåverkan från animalieproduktion kött, mjölk och ägg*. (Livsmedelsverket Rapport 17/2013). Från https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/rapporter/2013/2013_livsmedelsverket_17_animalieproduktionens_miljopaverkan.pdf
- Berglund, M., Cederberg, C., Gustavsson, J., & Wallman, M. (2011). *Klimatavtryck av ekologiska jordbruksprodukter*. SIK-rapport 830. Från <http://docplayer.se/322043-Klimatavtryck-av-ekologiska-jordbruksprodukter.html>
- Berglund, M., Sonesson, U., & Cederberg, C. (2010). *Kvantifiering av möjliga utsläppsminskningar av klimatcertifieringsreglerna för gris*. (SIK–Institutet för Livsmedel och Bioteknik, december 2010). Från <http://www.klimatmarkningen.se/wp-content/uploads/2014/02/Kvantifiering-av-klimatcertifieringens-effekter-gris.pdf>
- Buijs, S. (2011). *Using spatial distribution and behaviour to determine optimal space allowances for poultry and rabbits* (Doktorsavhandling, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa). Från http://pub.epsilon.slu.se/2438/2/buijs_s_110209.pdf

Björklund, J., Holmgren, P., & Johansson, S. (2008). *Mat & Klimat*. Stockholm: Medström.

Brulde, B. & Sandberg, J. (2012). *Hur bör vi handla?* Stockholm: Thales.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Cederberg, C., Davis, J., Henriksson, M., Sonesson, U., & Sund, V. (2009). *Greenhouse gas emissions from Swedish production of meat, milk and eggs 1990 and 2005*. (SIK-rapport nr 793). Från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:943352/FULLTEXT01.pdf>

Cederberg, J., Westermark, L., & Westermark, W. (2009). *Allmänheten och klimatförändringen 2009. Allmänhetens kunskap om och attityd till klimatförändringen, med fokus på egna åtgärder, konsumtionsbeteenden och företagens ansvar*. (Naturvårdsverket, nr 6311). Från <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-6311-5.pdf>

Clarín, A., & Johansson, S. (2009). *Hållbar konsumtion av jordbruksvaror- hur påverkas klimat och miljö av olika matvanor?* (Jordbruksverket rapport 2009:20). Från http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra09_20.pdf

Dahlin, I., & Lundström, A. (2011). *Köttkonsumtionens klimatpåverkan. Drivkrafter och styrmedel*. (Naturvårdsverket rapport 6456). Från <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6456-3.pdf>

Davidsson, B., & Patel, R. (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Folkhälsomyndigheten. (2009). *Hur äter man S.M.A.R.T? Bättre hälsa, bättre miljö och mer pengar över*. Hämtad 2017-06-26. Från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/aa6146887ffb468b8d1efa2b955a2def2/hur-man-ater-smart.pdf>

Frostling-Henningsson, M., Hedbom, M., & Thuresson, L. (2010). *Varför skiljer sig intention från handling vid val av livsmedel? samt vilka strategier använder livsmedelskonsumenter sig av för att hantera detta gap?* (Handelns Utvecklingsråd rapportserie 2010:2). Från <http://www.handelsradet.nu/wp-content/uploads/2016/01/2010-2-Varfor-skiljer-sig-intention-fran-handling-vid-val-av-livsmedel.pdf>

Gianuzzi, M. (2017, 3 april). Rekordlite svenskt lammkött i påsk. *ATL Lantbrukets Affärstidning*. Från <http://www.atl.nu/lantbruk/rekordlite-svenskt-lammkott-i-pask/>

Grunert, K. G. (1997). *What's in a steak? A cross-cultural study on the quality perception of beef*. *Food Quality and Preference*, Vol. 39. Från <http://pure.au.dk/portal/files/126/wp39.pdf>

Grunert, K. G. (2005). *Food quality and safety: consumer perception and demand*. *European Review of Agricultural Economics*, Vol. 32, ss.369-391

Henle, K., Alard, D., Clitherow, J., Cobb, p., Firbank, L., Kull, T., McCracken, D., Moritz, R., Niemela, J., Rebane, M., Wascher, D., Watt, A., ... Young, J. (2008). Identifying and managing the conflicts between agriculture and biodiversity conservation in Europe - A review. *Agriculture, Ecosystems and Environment*. 124:60-71. doi:10.1016/j.agee.2007.09.005

https://www.researchgate.net/profile/Tiiu_Kull/publication/229349716_Identifying_and_Managing_the_Conflicts_between_Agriculture_and_Biodiversity_Conservation_in_Europe-a_Review/links/0912f508ae84f4c4e0000000/Identifying-and-Managing-the-Conflicts-between-Agriculture-and-Biodiversity-Conservation-in-Europe-a-Review.pdf

Jordbruksverket (2017). *Kött och klimat*. Från http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/begransadklimatpaverkan/kott_ochklimat.4.32b12c7f12940112a7c800011009.html

Jordbruksverket (2016). *Så här skall du utforma ditt vilthägn*. Från <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/hagnatvilt/hagnensutformning.4.2399437f11fd570e6758000763.html>

Kiefer, I., Rathmanner, T., & Kunze, M. (2005). Eating and dieting differences in men and women. *Journal of Men's Health and Gender*, 2(2), 194-201.

Lannhard Öberg, Å., Lindow, K., Loxbo, H., Lukkarinen, J., & Lööv, H. (2013). *Köttkonsumtionen i siffror. Utveckling och orsaker*. (Jordbruksverket, rapport 2013:2). Från

http://www.jordbruksverket.se/download/18.39da9f0113cb389bda880001123/Ra+2013_2.pdf

Leinonen, I., Williams, A.G., Wiseman, J., Guy, J., & Kyriazakis, I. (2012). *Predicting the environmental impacts of chicken systems in the United Kingdom through a life cycle assessment: Broiler production systems*. 91(1). Från <https://academic.oup.com/ps/article-lookup/doi/10.3382/ps.2011-01634>

Livsmedelsverket (2017). *Kött och miljö*. Från <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/miljo/miljosmarta-matval2/kott>

Liu, L., Rettenmaier, A. J., & Saving, T. R. (2010). *How much and how often: A model of repeated consumption with endogenous consumption frequency*, Economics Letters, 110, pp. 186-188, ScienceDirect, EBSCOhost

Magnusson, M., & Olsson, V. (2004). *Kan vi äta oss till en bättre hälsa och miljö?* (Rapport MAT 21, nr 4) Uppsala: Uppsala universitet.

Meyer, D. E., & Cederberg, C. (2010). *Pesticide use and glyphosate resistant weeds - a case study of Brazilian soybean production*. SIK-rapport 809. Från <http://commodityplatform.org/wp/wp-content/uploads/2011/03/slut-rapport-pesticide-brazilian-soybeans-1012081.pdf>

Millennium Ecosystem Assessment. (2005). *Ecosystems and Human Well-being: Biodiversity Synthesis*. World Resources Institute <http://www.millenniumassessment.org/documents/document.354.aspx.pdf>

Nordström, J., & Thunström, L. (2015). *Styrning av konsumenter mot miljövänligare och hälsosammare produkter*. (Handelns Utvecklingsråds rapportserie, nr 2015:3) Lund och Stockholm: Handelns Utvecklingsråd. Från <http://handelsradet.se/wp-content/uploads/2010/05/2015-3-Styrning-av-konsumenter-mot-miljovanligare-och-halsosammare-produkter.pdf>

Nyman, C. (2010). *Magsår hos gris - förekomst och faktorer som påverkar*. (Examensarbete 325. Institutionen för husdjursgenetik, SLU). Från https://stud.epsilon.slu.se/1661/1/nyman_c_100806.pdf

Parlic, A. & Veres, B. (2011). *Öka försäljningen av ekologiskt kött! En studie om konsumenternas inställning till ekologiskt kött*. (Magisteruppsats, Mälardalens Högskola, Akademin för hållbar samhälls och teknikutveckling). Från <http://mdh.diva-portal.org/smash/get/diva2:430664/FULLTEXT01.pdf>

Ryegård, C., & Ryegård, O. (2017). *Ekologisk livsmedelsmarknad. Rapport om den ekologiska branschen sammanställd av Ekoweb.nu*. Lidköping. Från http://paper.agriprim.se/split_document.php?subfolder=Ekoweb/&doc=Marknadsrapport%202017%20red.pdf

Röös, E. (2012). *Mat-klimat-listan Version 1.2*. (Sveriges lantbruksuniversitet rapport 040) Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. Från <http://publikationer.slu.se/Filer/Mat-klimat-listanversion10-120413.pdf>

SCB. (2011). *Växtskyddsmedel i jord- och trädgårdsbruket 2010*. Statistiska meddelanden MI 31 SM 1101. Från http://www.scb.se/statistik/mi/mi0502/2009i10/mi0502_2009i10_sm_mi31sm1101.pdf

Solomon, Michael R. (red.) (2010). *Consumer behaviour: a European perspective*. 4. ed. New York: Prentice Hall/Financial Times

Verbeke, W., Perez-Cueto, F., de Barcellos, M., Krystallis, A., & Grunert, K n.d. (2009). European citizen and consumer attitudes and preferences regarding beef and pork. *Meat Science*, 84, 2, pp. 284-292, Science Citation Index, EBSCOhost.

Världsnaturfonden. (2016). *Köttguiden – WWF's konsumentguide för kloka matval*. Från <http://www.wwf.se/vrt-arbete/ekologiska-fotavtryck/kttguiden/1595300-ww-fs-kttguide>

Winqvist, C. (2012). *Ekologisk produktion och biologisk mångfald och ekosystemtjänster -i ett landskapsperspektiv*. EPOK.SLU. Från https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/epok/dokument/mngfaldsyntes_webb.pdf

Bilaga 1

Miljökvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

Miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* innebär att Sverige delar det globala ansvaret med världens alla länder. Miljömålets fokus är att stabilisera växthusgaser till en nivå där människans påverkan på klimatsystemet inte förvärras eller blir farligt. Målet ska uppnås samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras, vilket innebär att målet behöver ta hänsyn till vilket sätt det görs och i vilken takt det sker. Hänsyn tas också till att säkerställa livsmedelsproduktionen samt att andra mål för hållbar utveckling inte påverkas negativt. (www.miljomal.nu) Växthusgaser kommer främst från foderproduktion, gödsel, djurens matsmältning och vid omvandling från naturlig mark till bete och fodermark. Nötkreatur och lamm är de djur som ger störst utsläpp av metan på grund av sin matsmältning och därefter kommer gris och kyckling. (Berglund, Cederberg & Wallman, 2013)

Giftfri miljö

Miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* innebär att befintliga ämnen som skapats eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden (www.miljomal.nu). Köttproduktionen påverkar miljön genom foderodling och gödsling. Gödsel innehåller växtnäring som kan bilda gifter. Grovfoder odlas oftast utan växtskyddsmedel och bekämpningsmedel när grödan växer, men det är vanligt att man i konventionell odling använder sig utav detta när odlingen avslutats och en ny gröda skall sås. Detta görs för att förebygga uppkomsten av ogräs inför nästkommande skörd. (Berglund m.fl., 2013) Inom den ekologiska djurhållningen ska allt foder vara producerat utan kemiska växtskyddsmedel och bekämpningsmedel (Clarín & Johansson, 2009).

Ett rikt odlingslandskap

Miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* värnar om odlingslandskapet och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion. Livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras och stärks. (www.miljomal.nu)

Idisslare som betar bidrar till ett öppet landskap och stallgödsling från djuren ger struktur till marken. Köttproduktion har även negativa effekter på biologisk mångfald genom användning av bekämpningsmedel vid odling av foder och gödselutsläpp. (Berglund m.fl., 2013)

Ett rikt växt och djurliv

Miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt och djurliv* har den biologiska mångfalden som fokus. Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, inte bara för vår tid utan även för kommande generationer. Målet är omfattande och ser till arters livsmiljöer och ekosystemen, där deras funktioner och processer ska värnas. Det är viktigt att arter finns i livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. (www.miljomal.nu)

I Sveriges jordbrukslandskap finns många hotade växter och djur, därför är det positivt med ett aktivt jordbruk. Ur ett globalt perspektiv är köttproduktionen dock ett av de större hoten mot biologisk mångfald, då det krävs stora ytor jordbruksmark för bete och foderproduktion som tränger undan naturlig vegetation. (World Wildlife Foundation [WWF], 2016) Ekologisk och konventionell produktion anses ha likartade effekter på miljökvalitetsmålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt och djurliv* när det gäller de positiva aspekterna. Dock bidrar inte ekologisk produktion med något negativt gällande bekämpningsmedel då dessa inte används. (Berglund m.fl., 2013)

Bilaga 2

Meddelandet som gick ut till Facebook-sidorna

Hej!

Vi är två gastronomi-studerande vid Högskolan Kristianstad som skriver vårt examensarbete.

Vi skulle gärna vilja att ni som gillar denna sida deltar i vår enkät-studie. Enkäten riktar sig till personer som äter kött.

Vi vill med enkäten undersöka hur köttkonsumenter ser på kött och sin konsumtion, vilka val de gör och vilka faktorer som påverkar dessa val.

Enkäten är helt anonym och tar cirka 3–5 minuter att fylla i. Mer information och kontaktuppgifter finner ni inledningsvis i enkäten.

<https://docs.google.com/.../1se05rexE0a0fdalgh3poJSi.../viewform>

Tack på förhand!

Anna och Helene

Bilaga 3

Missivbrev till webbenkäten

Hur tänker du kring kött?

I Sverige äter de allra flesta människor kött men allt fler väljer att minska sin köttkonsumtion. Den här enkäten riktar sig till personer som äter kött.

Enkäten kommer att användas till ett examensarbete som handlar om vad köttkonsumtion och miljö. Med enkäten vill vi undersöka hur köttkonsumenter ser på kött och sin konsumtion, vilka val de gör och vilka faktorer som påverkar dessa val.

Enkäten består av 11 frågor och tar ca 3–5 min att fylla i. Alla frågor behöver besvaras för att resultatet ska kunna användas.

Enkäten är helt anonym och frivillig att fylla i. Uppgifterna från detta formulär kommer inte att kunna kopplas samman med enskilda personer och insamlad data kommer endast att användas till denna studie och sedan förstöras.

Vi som skriver examensarbetet heter Anna och Helene och är studerande på Gastronomiprogrammet vid Högskolan Kristianstad.

Har du frågor eller funderingar kring enkäten eller uppsatsen är du välkommen att kontakta oss:

E-post: anni0167@hkr.se

Handledare: Hanna Sepp

hanna.sepp@hkr.se

044–203833

Bilaga 4

Enkätfrågor

Del 1 - Bakgrundsfrågor

1. Är du?

- Man
- Kvinna

2. Vilket årtal är du född?

- Svara med fyra siffror, 19XX

3. Hur många personer ingår i ert hushåll?

- 1
- 2
- 3 eller fler

4. Ingår barn under 18 år i hushållet?

- Nej
- Ja, 1
- Ja, 2
- Ja, 3 eller fler

Del 2 - frågor om köttkonsumtion, vilka val som görs och vilka faktorer som påverkar dessa val

5. Hur ofta äter du...?

Svarsalternativ

- Nöt
- Gris
- Lamm
- Fågel
- Vilt

1. Aldrig
2. Sällan (1–4 ggr/år)
3. Någon gång i månaden (1–4 ggr/månad)
4. Någon gång i veckan (2–3 ggr/vecka)
5. Några gånger i veckan (4–6 ggr/vecka)
6. Dagligen (7 ggr/vecka)

6. Ditt köttval påverkas mycket av

Svarsalternativ

- Pris
- Ursprung
- Etiska aspekter
- Miljö-aspekter
- Hälsa-aspekter
- Vanor
- Smak

1. Instämmer inte alls
2. Instämmer till viss del
3. Instämmer till största del
4. Instämmer helt

Tillägg (frivilligt):

7. Du anser dig ha kunskap om hur ditt val av kött påverkar miljön

Svarsalternativ

1. Instämmer inte alls
2. Instämmer till viss del
3. Instämmer till största del
4. Instämmer helt

Tillägg (frivilligt):

8. Du anser att ditt val av kött gör någon skillnad för miljön.

Svarsalternativ

1. Instämmer inte alls
2. Instämmer till viss del
3. Instämmer till största del
4. Instämmer helt

Tillägg (frivilligt):

9. Du kan tänka dig att äta mindre mängd kött om det bidrar till en bättre miljö.

Svarsalternativ

1. Instämmer inte alls
2. Instämmer till viss del
3. Instämmer till största del
4. Instämmer helt

Tillägg (frivilligt):

10. Du kan tänka dig att göra ett annat val av kött om det bidrar till en bättre miljö.

Svarsalternativ

1. Instämmer inte alls
2. Instämmer till viss del
3. Instämmer till största del
4. Instämmer helt

Tillägg (frivilligt):

11. Du anser att märkning (ex. svenskt, ekologiskt, naturbetes) av kött är pålitlig.

Svarsalternativ

1. Instämmer inte alls
2. Instämmer till viss del
3. Instämmer till största del
4. Instämmer helt

Tillägg (frivilligt):

Övriga kommentarer (frivilligt):

Tack för din medverkan!

Bilaga 5

Faktorerens påverkan vid val av kött

Tabell 2. visar fördelningen av respondenternas svar på prisets inverkan i förhållande till miljöaspekter vid val av kött.

Miljöaspekter	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Pris	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	31	69	109	219	428
Instämmer till viss del	27	127	208	205	567
Instämmer till största del	13	31	37	29	110
Instämmer helt	3	8	6	19	36
Total	74	235	360	472	1141

Tabell 3. visar fördelningen av respondenternas svar på prisets inverkan i förhållande till ursprung vid val av kött.

Ursprung	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Pris	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	6	3	20	399	428
Instämmer till viss del	1	8	50	508	567
Instämmer till största del	2	7	15	86	110
Instämmer helt	1	5	5	25	36
Total	10	23	90	1018	1141

Tabell 4. visar fördelningen av respondenternas svar på prisets inverkan i förhållande till etiska aspekter vid val av kött.

Etiska aspekter	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Pris	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	30	43	78	277	428
Instämmer till viss del	27	66	170	304	567
Instämmer till största del	12	21	31	46	110
Instämmer helt	1	7	6	22	36
Total	70	137	285	649	1141

Tabell 5. visar fördelningen av respondenternas svar på miljöaspekternas inverkan i förhållande till ursprung vid val av kött.

Ursprung	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Miljöaspekter	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	6	6	8	54	74
Instämmer till viss del	2	12	34	187	235
Instämmer till största del	1	2	44	313	360
Instämmer helt	1	3	4	464	472
Total	10	23	90	1018	1141

Tabell 6. visar fördelningen av respondenternas svar på miljöaspekternas inverkan i förhållande till etiska aspekter vid val av kött.

Etiska aspekter	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Miljöaspekter	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	36	14	6	18	74
Instämmer till viss del	16	72	75	72	235
Instämmer till största del	9	38	173	140	360
Instämmer helt	9	13	31	419	472
Total	70	137	285	649	1141

Tabell 7. visar fördelningen av respondenternas svar på ursprungets inverkan i förhållande till etiska aspekter vid val av kött.

Etiska aspekter	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Ursprung	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	6	1	1	2	10
Instämmer till viss del	7	10	4	2	23
Instämmer till största del	3	23	53	11	90
Instämmer helt	54	103	227	634	1018
Total	70	137	285	649	1141

Bilaga 6

Kunskapsskattning

Tabell 8. visar fördelningen av respondenternas kunskapsskattning i förhållande till sin konsumtion av nöt.

Kunskapsskattning	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Nöt	Antal respondenter				
Aldrig	0	0	6	10	16
Sällan	0	9	24	44	77
Någon gång i månaden	3	36	149	148	336
Någon gång i veckan	4	46	156	260	466
Några gånger i veckan	4	8	40	165	217
Dagligen	0	0	5	24	29
Total	11	99	380	651	1141

Tabell 9. visar fördelningen av respondenternas kunskapsskattning i förhållande till sin konsumtion av gris.

Kunskapsskattning	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Gris	Antal respondenter				
Aldrig	0	3	13	16	32
Sällan	0	3	14	40	57
Någon gång i månaden	3	28	105	154	290
Någon gång i veckan	5	50	189	273	517
Några gånger i veckan	3	15	53	147	218
Dagligen	0	0	6	21	27
Total	11	99	380	651	1141

Tabell 10. visar fördelningen av respondenternas kunskapsskattning i förhållande till sin konsumtion av lamm.

Kunskapsskattning	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Lamm	Antal respondenter				
Aldrig	7	38	117	164	326
Sällan	3	48	196	318	565
Någon gång i månaden	1	13	53	128	195
Någon gång i veckan	0	0	12	23	35
Några gånger i veckan	0	0	2	13	15
Dagligen	0	0	0	5	5
Total	11	99	380	651	1141

Tabell 11. visar fördelningen av respondenternas kunskapsskattning i förhållande till sin konsumtion av fågel.

Kunskapsskattning	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Fågel	Antal respondenter				
Aldrig	0	2	7	18	27
Sällan	2	12	22	57	93
Någon gång i månaden	5	43	138	243	429
Någon gång i veckan	3	36	181	261	481
Några gånger i veckan	1	6	30	67	104
Dagligen	0	0	2	5	7
Total	11	99	380	651	1141

Tabell 12. visar fördelningen av respondenternas kunskapsskattning i förhållande till sin konsumtion av vilt.

Kunskapsskattning	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Vilt	Antal respondenter				
Aldrig	2	22	52	66	142
Sällan	7	55	192	255	509
Någon gång i månaden	1	14	94	164	273
Någon gång i veckan	1	6	32	97	136
Några gånger i veckan	0	2	9	60	71
Dagligen	0	0	1	9	10
Total	11	99	380	651	1141

Bilaga 7

Förtroende av märkning

Tabell 13. visar fördelningen av respondenternas svar i påståendefrågorna "ditt köttval påverkas mycket av ursprung" och "du anser att märkning (ex. svenskt, ekologiskt, naturbetes) av kött är pålitlig".

Pålitlighet av märkning	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Ursprung	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	2	1	7	0	10
Instämmer till viss del	4	4	9	6	23
Instämmer till största del	4	25	42	19	90
Instämmer helt	59	162	495	302	1018
Total	69	192	553	327	1141

Bilaga 8

Minskad mängd av kött eller annat val av kött

Tabell 14. visar fördelningen av respondenternas svar i påståendefrågorna ”du kan tänka dig att äta mindre mängd kött om det bidrar till en bättre miljö” och ”du kan tänka dig att göra ett annat val av kött om det bidrar till en bättre miljö”.

Annat val av kött	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Instämmer till största del	Instämmer helt	Total
Mindre mängd kött	Antal respondenter				
Instämmer inte alls	194	68	59	80	401
Instämmer till viss del	22	92	84	63	261
Instämmer till största del	9	32	134	101	276
Instämmer helt	6	5	32	160	203
Total	231	197	309	404	1141